

Exemple de bună practică în România

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCERE

1. PREGĂTIREA INTERVENȚIEI.....	8
• BOLINTIN VALE.....	10
INTRODUCERE.....	10
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	10
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	11
CUVINTE CHEIE.....	11
• ISACCEA.....	12
INTRODUCERE.....	12
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	12
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	13
CUVINTE CHEIE.....	13
• HÂRȘOVA.....	14
INTRODUCERE.....	14
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	14
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	15
CUVINTE CHEIE.....	15
2. CONSULTAREA COMUNITĂȚII.....	16
• SACELE.....	17
INTRODUCERE.....	17
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	17
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	18
CUVINTE CHEIE.....	18
• FĂGĂRAȘ.....	19
INTRODUCERE.....	19
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	19
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	20
CUVINTE CHEIE.....	20
3. INTERVENȚIA IN COMUNITATE.....	21
• INSTRUMENTE DE PLANIFICARE A INTERVENȚIEI.....	21
INTRODUCERE.....	21
DEZVOLTAREA PLANULUI LOCAL DE ACȚIUNE.....	21
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	22
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	23
• MĂRĂȘEȘTI.....	26
INTRODUCERE.....	26
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	26
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	27
CUVINTE CHEIE.....	27
• MOINEȘTI.....	29
INTRODUCERE.....	29
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	29
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	29
CUVINTE CHEIE.....	30

• PIATRA NEAMT	31
INTRODUCERE.....	31
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	31
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	31
CUVINTE CHEIE.....	32
• COPȘA MICĂ	33
INTRODUCERE.....	33
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	33
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	34
CUVINTE CHEIE.....	34
• MIERCUREA CIUC	35
INTRODUCERE.....	35
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	35
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	36
CUVINTE CHEIE.....	36
• AGNITA	37
INTRODUCERE.....	37
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	37
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	38
CUVINTE CHEIE.....	38
• IERNUT	39
INTRODUCERE.....	39
ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	39
SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT.....	40
CUVINTE CHEI.....	40

CONCLUZII	41
------------------------	-----------

Anexa 1	44
---------------	----

Evaluarea problemelor și nevoilor comunităților/zonelor locuite de populația de romi care se pot rezolva cu finanțare de la bugetul local, conform legislației în vigoare

INTRODUCERE

Programul ROMACT – “Consolidarea voinței politice și a înțelegerii incluziunii romilor la nivel local și regional” este un program comun al Consiliului Europei și al Comisiei Europene al cărui scop este “de a îmbunătăți capacitatea autorităților locale de a dezvolta și de a implementa planuri și proiecte pentru incluziunea romilor, bazate pe nevoile și prioritățile concrete ale comunităților locale de romi marginalizate”.¹

Programul a început în anul 2014 în România, sprijinind de atunci un număr de peste 100 de municipalități, durata sprijinului acordat fiecărei localități fiind de aproximativ 18 luni.

Sprijinul vizează întărirea capacității autorităților locale de a rezolva problemele grupurilor vulnerabile, cu accent pe comunitățile de romi. Programul ROMACT este implementat pe baza unei metodologii care cuprinde 4 etape de intervenție²:

Pe lângă descrierea proceselor din fiecare etapă de intervenție, ghidul cuprinde câteva anexe folositoare actorilor implicați în proces: sondajul inițial și final referitor la situația grupurilor vulnerabile, evaluarea capacității administrative, harta actorilor interesați, formular pentru evaluarea situației în comunitățile de romi, planul de acțiune comunitar și planul comun de acțiune pentru evaluare și monitorizare. Toate aceste instrumente regăsite în ghid³ au rolul de a clarifica și ierarhiza prioritățile de intervenție, precum și de a monitoriza și evalua intervenția.

Logica intervenției în Programul ROMACT se bazează pe faptul că, atât timp cât autoritățile sunt sprijinite, comunitatea romă este bine organizată și dialogul este facilitat, există toate șansele ca toți actorii să lucreze bine împreună. Valoarea adăugată a Programului ROMACT constă în faptul că adresează problemele existente la nivelul local într-un mod care promovează creșterea capacității locale și cooperarea eficientă între actorii locali. Mai concret, programul cuprinde următoarele tipuri de intervenții:

- sprijină administrațiile publice locale care doresc să dezvolte comunitățile marginalizate;
- facilitează relațiile dintre actori, în principal relația dintre comunitatea de romi și instituțiile de la nivel local;
- aduce probleme de la nivel local (atât ale comunităților marginalizate, cât și ale instituțiilor publice locale) la nivel central, cu scopul de a îmbunătăți cadrul de intervenție;

lasă în urmă un model de cooperare și intervenție în comunitățile locale dezavantajate, oameni mai bine pregătiți în administrația publică locală, o strategie și, mai ales, un mod de lucru care poate fi continuat.

[1] ROMACT eleaflet - RO.pdf

[2] “Ghid ROMACT – ghid pentru primari, administrațiile locale și cetățeni activi care doresc îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților dezavantajate, inclusiv cele rome”, disponibil la [The ROMACT Handbook | ROMACT](#)

[3] Idem

ROMACT nu este un simplu program de sprijin tehnic, ci o intervenție strategică orientată spre creșterea capacității comunităților și a autorităților locale de a acționa împreună, pe baza încrederii, transparenței și participării active. Programul promovează:

- Participare comunitară reală, nu formală
- Co-responsabilitate în planificare și implementare
- Întărirea funcției publice locale
- Adaptabilitate și specificitate locală
- Dezvoltare comunitară durabilă, centrată pe drepturile omului

SCOP

Scopul principal al prezentului studiu constă în documentarea unor exemple de bună practică identificate în cadrul Programului ROMACT, pentru a ilustra modalitățile concrete prin care autoritățile publice locale au beneficiat de sprijin în demersurile lor de a ameliora condițiile de viață ale comunităților de romi.

Analiza acestor exemple este realizată dintr-o perspectivă structurală, accentuând soluțiile identificate pentru a contracara obstacolele sistemice care alimentează excluziunea socială a romilor. Dintre acestea se evidențiază: perpetuarea prejudecăților, deficitul de capacitate administrativă, precum și lipsa de colaborare între instituțiile publice și comunitățile vizate.

Structurat în conformitate cu etapele metodologice ale intervenției ROMACT, studiul oferă o radiografie aplicată a proceselor de transformare instituțională și comunitară generate prin acest program. Prin urmare, relevanța sa transcende cadrul strict al Programului ROMACT, oferind un cadru de referință util pentru toate unitățile administrativ-teritoriale interesate de dezvoltarea unor politici și intervenții sustenabile menite să reducă excluziunea și să promoveze incluziunea socială a comunităților de romi aflate în situații de vulnerabilitate extremă.

Această capacitate de adaptare contextuală conferă Programului ROMACT un caracter dinamic, esențial în intervențiile desfășurate în comunități eterogene, marcate de vulnerabilități multiple. În acest sens, metodologia ROMACT nu operează într-un cadru rigid sau standardizat, ci permite o abordare diferențiată, calibrată în funcție de nevoile și resursele locale identificate.

Astfel, implementarea programului ia în considerare nu doar structura administrativă și capacitatea de guvernare locală, ci și dimensiuni mai subtile, dar esențiale, precum nivelul de încredere între comunitatea de romi și autorități, istoricul relațiilor interetnice, dinamica migrației (inclusiv migrația sezonieră sau circulară), precum și impactul cumulativ al sărăciei persistente asupra coeziunii sociale. Acești factori contextuali, adesea subestimați în alte cadre de intervenție, sunt tratați în cadrul Programului ROMACT ca elemente centrale în procesul de facilitare comunitară și planificare participativă. Rezultatul este o intervenție care nu doar că răspunde mai bine realităților din teren, dar și contribuie la consolidarea unui parteneriat sustenabil între autoritățile locale și comunitățile de romi, având ca finalitate creșterea incluziunii sociale și îmbunătățirea condițiilor de trai pe termen lung.

Cercetarea se încadrează în paradigma calitativă, fiind orientată spre înțelegerea profundă a proceselor și practicilor generate în cadrul Programului ROMACT în România. Obiectivul principal a fost acela de a extrage lecții relevante și exemple de bună practică care pot sprijini viitoare intervenții în domeniul incluziunii sociale a comunităților de romi.

Pentru realizarea acestui document au fost utilizate următoarele metode:

- Cercetarea de birou: au fost analizate în detaliu documentele oficiale referitoare la conceperea, implementarea și monitorizarea Programului ROMACT în România, precum și documente tehnice și administrative privind intervențiile din fiecare localitate selectată. În unele cazuri, administrațiile publice locale și facilitatorii ROMACT au pus la dispoziție materiale suplimentare – rapoarte, planuri locale de acțiune, procese-verbale sau alte documente de lucru – care au permis o înțelegere mai aprofundată a specificului fiecărei intervenții.
- Interviu semi-structurat: au fost realizate interviuri ghidate cu facilitatorii ROMACT care au activat direct în localitățile analizate, precum și cu experții programului care au oferit asistență tehnică administrațiilor locale. De asemenea, au fost intervievate persoane din cadrul echipei ROMACT la nivel național, inclusiv coordonatorii regionali ai facilitatorilor și expertul național în politici publice al programului. Interviurile au avut ca scop explorarea percepțiilor, experiențelor și strategiilor adoptate în diversele etape ale implementării, cu accent pe procesele de colaborare și pe mecanismele de adaptare locală.

În urma analizei datelor colectate, studiul a clasificat cazurile examinate în trei categorii corespunzătoare etapelor metodologice ale Programului ROMACT:

1. Pregătirea intervenției
2. Consultarea comunității
3. Intervenția în comunitate (implementarea de proiecte la nivel local)

Fiecare dintre localitățile analizate a parcurs, într-o formă sau alta, aceste etape, conform metodologiei programului. Cu toate acestea, selecția exemplelor de bună practică nu a fost realizată cu intenția de a ilustra „succese” în sens clasic, ci mai degrabă de a documenta acele secvențe ale procesului în care actorii locali – fie instituționali, fie comunitari – au reușit să identifice și să aplice soluții funcționale la problemele lor, cu potențial de replicare în alte contexte similare.

Structura fiecărui exemplu de bună practică este:

- introducere care descrie pe scurt localitatea;
- analiză detaliată a elementului de bună practică selectat;
- descriere sintetică a activităților desfășurate în cadrul Programului ROMACT.

Conform abordării metodologice a Programului, activitățile desfășurate variază în funcție de contextul local, de nevoile identificate prin consultare și de planul local de acțiune elaborat participativ. Pentru o înțelegere mai cuprinzătoare a diversității acestor activități, cititorii sunt încurajați să consulte site-ul oficial al programului ROMACT⁴.

Este important de menționat că elementele de bună practică descrise în cadrul acestui studiu sunt focalizate pe o singură etapă a procesului – precum pregătirea intervenției sau consultarea comunității – și oferă informații preponderent calitative. Această alegere metodologică reflectă intenția explicită a cercetării de a evidenția dimensiuni ale procesului de implementare care, deși adesea considerate secundare sau auxiliare, pot avea un impact substanțial asupra reușitei intervențiilor pe termen mediu și lung.

Exemplele de bună practică ilustrează eficiența intervenției în contexte punctuale, dar și cum modelul ROMACT poate ghida schimbarea sistemică. Metodologia și instrumentele sale sunt folosite ca referință în elaborarea de politici publice și mecanisme de finanțare (Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității, Planul Național de Redresare și Reziliență, Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială), demonstrând scalabilitatea abordării.

Prin urmare, studiul pune accentul pe învățarea instituțională și comunitară generată în cadrul Programului ROMACT, oferind un cadru de reflecție critică pentru actorii interesați de dezvoltarea de politici publice mai incluzive și mai sensibile la complexitatea realităților din teren.

1. PREGĂTIREA INTERVENȚIEI

Etapă de pregătire reprezintă o componentă fundamentală în cadrul oricărui proces de intervenție socială, fie că este vorba despre un proiect punctual, un program cu acoperire extinsă sau o politică publică locală. Eficiența și sustenabilitatea acțiunilor ulterioare depind în mod direct de calitatea analizei preliminare și de existența unui cadru instituțional și comunitar favorabil schimbării. În acest sens, pregătirea intervenției nu se rezumă la identificarea nevoilor manifeste ale comunității, ci implică o diagnoză comprehensivă a contextului local.

Această diagnoză trebuie să ia în considerare o serie de factori interdependenți, precum:

- istoricul intervențiilor anterioare în comunitatea vizată și lecțiile învățate din acestea;
- calitatea relațiilor dintre actorii instituționali și comunitatea de romi;
- nivelul de deschidere și receptivitate din partea administrației publice locale;
- disponibilitatea resurselor umane necesare pentru implementare;
- existența unei voințe politice explicite de a acționa în direcția incluziunii sociale;
- atitudinile majorității față de comunitățile vulnerabile și nivelul de coeziune socială locală.

În cadrul Programului ROMACT, această etapă presupune, în mod particular, evaluarea condițiilor care asigură un mediu favorabil implementării eficiente. Aceste condiții sunt definite de existența unei minime deschideri instituționale și comunitare față de procesul de schimbare și de colaborare intersectorială. Mai exact, sunt avute în vedere următoarele dimensiuni:

- angajamentul administrației publice locale - disponibilitatea primăriei de a se implica activ în îmbunătățirea modului de lucru cu grupurile vulnerabile, prin desemnarea unui punct de contact, participarea la activitățile programului și asumarea unui rol de coordonare în relația cu ceilalți actori locali;
- interesul și implicarea comunității - dorința exprimată de către membrii comunităților de romi de a participa la procesul de schimbare, prin implicarea în consultări, grupuri de inițiativă și alte forme de organizare comunitară;
- deschiderea spre învățare și transformare atât din partea instituțiilor, cât și a comunității, în sensul reconfigurării relațiilor interetnice și al promovării unei culturi a colaborării, bazate pe încredere și respect reciproc.

În unele cazuri, pot apărea prejudecăți sau reticențe în rândul personalului din administrație, ceea ce poate îngreuna serios procesul de implementare. Astfel de atitudini sunt analizate cu atenție înainte de a lua decizia de a include sau nu o localitate în program.

Tot în această etapă este evaluată și disponibilitatea comunității de romi de a se implica activ în program, în parteneriat cu autoritățile. În unele comunități romii se simt ignorați, marginalizați sau chiar discriminați, iar relația cu primăria este slabă sau inexistentă. La fel ca în cazul autorităților, implicarea activă a comunității este o condiție esențială pentru succesul intervenției.

Nu în ultimul rând, este importantă și disponibilitatea autorităților locale de a-și îmbunătăți atât abordarea față de grupurile vulnerabile, cât și competențele necesare funcționarilor pentru a lucra eficient cu aceste grupuri și pentru a atrage resursele necesare dezvoltării comunității.

Experiența programului a arătat că, unele localități și-au exprimat inițial interesul de a adera la Programul ROMACT, însă ulterior nu au manifestat un nivel suficient de implicare pentru a susține o implementare reală. Lipsa de promptitudine în desemnarea unor persoane responsabile, dificultățile în organizarea întâlnirilor sau ezitățile în asumarea unor responsabilități minime au condus la excluderea acestor localități din procesul de intervenție. Acest fenomen este revelator pentru o tendință frecvent întâlnită în rândul unor administrații locale: dorința de a fi asociate cu inițiative dedicate grupurilor vulnerabile – inclusiv romilor – fără disponibilitatea de a mobiliza resurse umane, instituționale sau de timp pentru implementarea efectivă a acestor inițiative.

Prin urmare, rezultatele așteptate ale acestei etape pregătitoare includ:

- înțelegerea detaliată a situației comunității rome, cu accent pe vulnerabilități, resurse existente și dinamici sociale;
- obținerea unui angajament formal și real din partea administrației publice locale privind participarea în program;
- stabilirea unor mecanisme clare de lucru și a unui cadru colaborativ între autoritățile locale, facilitatorii ROMACT și reprezentanții comunității.

Această etapă este esențială nu doar pentru asigurarea unui început solid, ci și pentru crearea unor condiții instituționale și relaționale care pot susține coerența intervenției pe termen lung. Ea reprezintă, în fapt, fundamentul pe care se construiesc etapele următoare ale metodologiei ROMACT: consultarea comunității, elaborarea planului local de acțiune și implementarea intervențiilor concrete.

• INTRODUCERE

Bolintin Vale are o populație de 12 939 de locuitori, dintre care, conform datelor statistice oficiale, 2 296 sunt de etnie romă.

Acest studiu de caz evidențiază în mod elocvent faptul că, în prezența unei voințe politice ferme și a unui angajament instituțional real, autoritățile publice locale pot mobiliza resurse semnificative pentru dezvoltarea comunităților de romi, chiar și în condiții de constrângeri sistemice, cum ar fi absența resurselor financiare proprii, lipsa personalului specializat sau insuficiența expertizei în domeniul incluziunii sociale. Capacitatea de a atrage fonduri externe și de a iniția proiecte relevante pentru nevoile comunității devine astfel un indicator al responsabilității administrative.

Intervenția este relevantă și din perspectiva specificului cultural al comunității vizate. Aceasta este o comunitate roma de tip tradițional, în care normele și valorile colective exercită o influență puternică asupra vieții cotidiene, iar deschiderea către inițiative externe este adesea limitată. Teme precum căsătoriile timpurii, rolurile de gen sau școlarizarea fetelor rămân subiecte sensibile, în jurul cărora persistă tabuuri ce pot îngreuna demersurile de intervenție. În acest context, reușita Programului ROMACT constă nu doar în implementarea unor activități punctuale, ci mai ales în construirea unei relații de încredere cu membrii comunității, bazată pe respect reciproc, dialog constant și implicare participativă.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Într-un context marcat de o lungă perioadă de neimplicare activă și de ignorare sistematică a problemelor comunității de romi de către administrația locală anterioară, primarul aflat în funcție la momentul inițierii programului ROMACT, în anul 2016, a înțeles nevoia unei abordări diferite a comunității de romi. Această nevoie a fost generată atât de caracterul distinct al comunității de romi, caracterizat printr-o structură socială și culturală specifică, cât și de existența unor decalaje semnificative în ceea ce privește dezvoltarea socio-economică, decalaje acumulate în timp și neadresate eficient de politicile publice anterioare.

Un aspect semnificativ care a fost conștientizat în procesul de evaluare a nevoilor comunității de romi a fost necesitatea imperativă de a dispune de expertiză specializată pentru a aborda complexitatea și diversitatea problemelor cu care se confruntă această comunitate. Având în vedere amploarea dificultăților structurale cu care se confruntă romii, inclusiv excluziunea socială, sărăcia extremă, marginalizarea economică și discriminarea instituțională, intervențiile trebuiau să fie nu doar reactive, ci și proactive, sustenabile și bine fundamentate. Astfel, era esențial ca soluțiile adoptate să fie sprijinite de un plan strategic coerent și bine structurat, capabil să răspundă în mod adecvat atât provocărilor imediate, cât și celor de lungă durată. Deși primăria dispunea de resurse umane din rândul comunității rome, respectiv un consilier local și un mediator școlar, aceste resurse, deși valoroase, nu erau suficiente pentru a susține o abordare integrată și complexă a problemelor comunității. Rolurile acestora erau limitate, iar competențele lor, deși relevante la nivelul intermedierei și al consilierii, nu erau suficiente pentru a face față cerințelor unui plan de intervenție cuprinzător.

În al doilea rând, a existat o voință puternică din partea autorităților locale de a sprijini dezvoltarea comunității de romi, ceea ce a contribuit la accelerarea procesului de implementare a intervențiilor. Această voință a fost esențială pentru facilitarea acceptării Programului ROMACT, care a fost integrat rapid în agenda locală imediat după ce beneficiile și obiectivele sale au fost clar expuse primarului.

Un exemplu concret al acestei implicări este faptul că, la 4 ani de la finalizarea a programului, localitatea a solicitat reincluderea sa în program, în urma unei evaluări interne realizate de echipa locală. Primarul a solicitat sprijin pentru o analiză detaliată a stadiului implementării planului local de acțiune, precum și identificarea unor modalități de îmbunătățire a acestuia.

Este important de subliniat că, pentru a construi o fundație solidă pentru intervenție, nu este suficientă doar voința autorităților locale; este necesară și o implicare activă a comunității locale. Facilitatorul ROMACT desemnat pentru această localitate a dezvoltat o relație de încredere cu comunitatea, fundamentată pe principii de sinceritate, comunicare deschisă și respect față de normele și tradițiile culturale specifice acesteia. Acest proces a fost unul gradual și a durat aproximativ patru luni, timp în care au fost consolidate legăturile între actorii locali (autoritatea locală, comunitatea de romi, alte instituții relevante) important pentru procesul de identificare și prioritizare a nevoilor comunității.

Relația de încredere dintre facilitatorul desemnat de Programul ROMACT și comunitatea locală a fost consolidată prin desfășurarea unor sesiuni de consultare activă, în cadrul cărora s-a colaborat îndeaproape cu membrii comunității, în special cu Grupul de Acțiune Comunitară. Acest grup a fost format din persoane dornice să se implice în procesul de schimbare și dezvoltare al comunității. Împreună, au elaborat un plan local de acțiune, menit să reflecte în mod fidel nevoile și prioritățile comunității. Planul a fost ulterior supus unui proces de discuție și negociere cu Grupul Local de Acțiune, iar la aceste întâlniri au participat, pe lângă facilitatorul local, și trei reprezentanți ai comunității. Forma finală a planului local de acțiune a fost adoptată de Consiliul Local prin consens, ceea ce a asigurat o aliniere clară a obiectivelor și a strategiilor cu realitățile și așteptările comunității.

• SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT⁵

Localitatea a fost parte a Programului ROMACT de 2 ori, în perioada 2016-2018 (implementare completă a ciclului metodologic) și în perioada 2022-2023 (întărirea procesului). Câteva dintre realizările la care a contribuit echipa ROMACT sunt:

- acordarea de cursuri pentru grupul local de acțiune (coaching pentru finanțări europene, coaching pentru înființarea unui ONG);
- cursuri cu certificare pentru autoritățile locale (curs expert achiziții publice, curs manager de proiect, curs expert accesare de fonduri europene)[1];
- acordarea de sprijin pentru rezolvarea unor probleme concrete ale comunității (programul educațional „A doua șansă”, programul „Școală după școală”, asfaltarea a două străzi în comunitate, lucrări de reabilitare pentru școală etc.);
- acordarea de sprijin și formarea echipei locale pentru accesarea și implementarea a 4 proiecte finanțate cu bani europeni (atât de infrastructură, cât și având componentă socială);
- planificare strategică, sprijin în realizarea strategiei de dezvoltare locală.

• CUVINTE CHEIE

Implicare crescută a funcționarilor din primărie

Câștigarea încrederii comunității

Deschiderea primăriei față de problemele romilor

Implicare continuă (dialog cu comunitatea, cursuri, proiecte)

[5] <https://www.coe-romact.org/municipalities/bolintin-vale>

[6] Cele mai multe cursuri desfășurate în toate localitățile incluse în programul ROMACT sunt cursuri acreditate, cu excepția celor care s-au referit la situații/nevoi foarte specifice, pentru care nu există un sistem de acreditare (de ex. abordarea situațiilor de locuire precară, a comunităților informale, etc)

• INTRODUCERE

Isaccea este un oraș mic din Estul României, unde 3,85% din populație s-a declarat ca fiind de etnie romă, dar autoritățile estimează un procent aproape dublu de romi.

Chiar dacă primăria își exprimă dorința de a îmbunătăți condițiile de trai ale comunității rome, în procesul de implementare pot apărea obstacole neprevăzute, precum reticența și lipsa de încredere din partea comunității față de autoritățile locale. Programul ROMACT a jucat un rol crucial în depășirea acestor bariere în Isaccea, facilitând dialogul și consolidând relațiile între reprezentanții autorității locale și membrii comunității. Prin intermediul activităților derulate și al implicării directe a tuturor actorilor relevanți, Programul ROMACT a contribuit la dezvoltarea unui plan local de acțiune structurat și realist⁷, care a reflectat nevoile comunității. Acest plan a fost construit în colaborare strânsă cu reprezentanți ai comunității, asigurându-se astfel o abordare incluzivă și adaptată realităților locale.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Primarul localității a manifestat un interes constant și o dorință deosebită de a participa în cadrul Programului ROMACT, însă, în prima etapă, nu a reușit să îndeplinească criteriile de selecție. Cu toate acestea, perseverența sa, susținută de angajamentul echipei Direcției de Asistență Socială, a reușit să capteze atenția echipei de management a programului, iar, după o perioadă de aproape trei ani de la prima tentativă, în anul 2020, autoritatea locală a fost selectată pentru a participa în cadrul ROMACT. Anterior demarării implementării programului, dorința de a sprijini comunitatea romă vulnerabilă s-a concretizat prin inițierea și derularea unor programe de mică amploare, dedicate educației și combaterii sărăciei, finanțate din bugetul local. Aceste inițiative, deși limitate în resurse, reflectă o preocupare constantă a autorităților pentru ameliorarea condițiilor de viață ale comunității rome și dorința de a implementa soluții sustenabile la nivel local.

În acest context, intervenția Programului ROMACT s-a concentrat semnificativ pe interacțiunea directă cu comunitatea de romi, cu scopul de a facilita o mai mare deschidere a acesteia față de inițiativele autorităților locale. Deși singurii funcționari cu care comunitatea romă avea o relație apropiată erau cei din cadrul Direcției de Asistență Socială, persistau bariere considerabile între romi și membrii comunității majoritare (gadje). Această dificultate a fost abordată de facilitatorul desemnat de Programul ROMACT, care, prin manifestarea unui respect deosebit față de cultura romă, inclusiv prin utilizarea limbii romani, a reușit să promoveze un cadru favorabil dialogului. În plus, facilitatorul s-a asigurat de prezența constantă a reprezentanților primăriei la întâlnirile organizate în comunitate, ceea ce a avut un impact semnificativ asupra consolidării încrederii romilor în autoritățile locale. Astfel, în cadrul acestor întâlniri, au fost identificate și discutate problemele specifice ale comunității, iar acest proces de comunicare reciprocă a contribuit substanțial la sporirea încrederii între cele două grupuri.

Relația dintre autorități și comunitatea de romi a fost consolidată și de existența unui centru comunitar, un spațiu esențial pentru îmbunătățirea interacțiunii. Acest proces de cooperare presupune eforturi susținute și implicarea ambelor părți. În contextul de față, centrul comunitar a jucat rolul de verigă esențială în inițierea unui proces de dezvoltare sustenabilă și de durată, fără de care progresul ar fi fost limitat.

[7] https://www.coe-romact.org/sites/default/files/articles/ISACCEA_JAP_26.11.2021.pdf

Un alt exemplu de bună practică îl constituie modul în care metodologia ROMACT a reușit să transpună angajamentele și obiectivele autorităților locale într-un plan de acțiune coerent, aprobat prin Hotărârea Consiliului Local (HCL). Acest demers a permis structurarea și oficializarea unui cadru adecvat pentru implementarea măsurilor propuse, contribuind astfel la consolidarea procesului de dezvoltare și colaborare.

- **SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT⁸**

Principalele activități desfășurate în această localitate au fost:

- cursuri oferite autorităților locale (managementul parteneriatelor, folosirea platformei MySmis, curs manager de proiect, dezvoltarea unei strategii de dezvoltare locală, etc);
- acordarea unui micro grant pentru prevenirea abandonului școlar a peste 80 de elevi în timpul pandemiei de COVID-19;
- sprijin în elaborarea strategiei de dezvoltare locală;
- acordarea unui micro grant pentru sprijinirea a 300 de familii aflate în situații vulnerabile în timpul pandemiei de COVID-19.

- **CUVINTE CHEIE**

Autorități locale deschise, lipsite de prejudecăți și dornice să sprijine comunitatea de romi

Construirea încrederii în rândul comunității de romi față de autorități

[8] <https://www.coe-romact.org/municipalities/isaccea>

• INTRODUCERE

Hârșova este un oraș în județul Constanța unde, din cei 10 420 de locuitori, aproximativ 2 300 sunt romi. Aceștia sunt împărțiți în două comunități mari – una de romi creștini și cealaltă de romi musulmani.

În comparație cu Isaccea, la Hârșova autoritățile locale aveau o atitudine mai rezervată față de comunitatea romă, alimentată de o cunoaștere limitată a realităților cu care se confruntau membrii acestei comunități. Această percepție distorsionată era rezultatul unei lipse de informare adecvate și al unei comunicări insuficiente între autorități și comunitatea romă. Intervenția Programului ROMACT a sprijinit autoritățile locale în depășirea acestor bariere, oferindu-le ocazia de a înțelege mai bine situația reală a romilor. Astfel, prin dialog și colaborare directă cu comunitatea locală, intervenția a contribuit la construirea unei relații bazate pe încredere, care a permis autorităților locale să dobândească o viziune mai clară asupra nevoilor și problemelor cu care se confruntă persoanele de etnie romă.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

În contextul în care comunicarea dintre administrația publică locală și comunitatea de romi nu era foarte eficientă, intervențiile programului ROMACT **au facilitat și consolidat un dialog constructiv** între cele două părți. Această consolidare a fost realizată printr-o serie de măsuri strategice menite **să promoveze o înțelegere mai profundă a nevoilor și specificului comunității rome**. Printre aceste măsuri se numără:

- **Organizarea de cursuri dedicate multiculturalismului**, care au fost adresate atât membrilor comunității rome, cât și funcționarilor din administrația publică locală. Aceste cursuri au avut rolul de a sensibiliza participanții față de diversitatea culturală și de a promova respectul reciproc în cadrul relațiilor interetnice.
- **Desfășurarea unei campanii de conștientizare împotriva discriminării**, care a fost orientată spre combaterea stereotipurilor și prejudecăților existente la nivelul comunității majoritare. Campania a contribuit la crearea unui cadru favorabil schimbării atitudinii față de romi, accentuând importanța egalității de tratament și a incluziunii sociale.
- **Celebrarea Zilei Internaționale a Romilor**, eveniment care a reprezentat o oportunitate de a oferi informații detaliate despre istoria și cultura romilor. Aceasta a fost o modalitate eficientă de a educa publicul și de a încuraja recunoașterea contribuțiilor acestei comunități în cadrul societății mai largi.
- **Angajarea a două persoane de etnie romă în cadrul administrației publice locale**, respectiv un mediator școlar și un expert local pentru romi. Aceasta măsură a avut un dublu rol: pe de o parte, a contribuit la integrarea romilor în structurile administrative, iar pe de altă parte, a facilitat comunicarea și colaborarea între administrație și comunitatea romă.
- **Contactul direct al primarului cu comunitatea**, prin organizarea unor vizite periodice în localitățile unde locuiesc romii, vizite în cadrul cărora primarul a avut ocazia să afle direct detalii despre condițiile socio-economice ale acestora. Aceste vizite au permis o evaluare mai exactă a problemelor cu care se confruntă comunitatea romă și au reprezentat un pas important în încurajarea unui dialog transparent.
- **Organizarea audiențelor lunare ale primarului dedicate exclusiv romilor din Hârșova**, care au fost un instrument eficient în abordarea directă a problemelor comunității, oferind un spațiu dedicat în care romii au putut exprima nevoile și dificultățile lor, iar autoritățile au putut interveni în mod punctual.

Toate aceste măsuri au contribuit la schimbarea graduală a atitudinii față de comunitatea romă, iar succesul intervenției s-a datorat, în mare măsură, facilitării unei cunoașteri mai aprofundate și mai directe a realităților cu care se confruntă românii de către actorii locali din administrația publică. Prin acest proces de familiarizare și interacțiune constantă, s-au clădit baze solide pentru o relație de încredere reciprocă, esențială pentru integrarea și dezvoltarea sustenabilă a comunității romă în structurile sociale și economice ale localității.

- **SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT**

Principalele intervenții ale programului ROMACT au fost:

- coaching / mentorat pentru Grupul de acțiune comunitar (cum să obții actele de proprietate, cum să înființezi un ONG, care sunt atribuțiile consiliului local etc.);
- oferirea de cursuri atât pentru autorități, cât și pentru Grupul de Acțiune Comunitar (abordarea fenomenului căsătoriilor timpurii);
- măsuri de sprijinire a familiilor sărace în pandemia de COVID -19;
- măsuri de prevenire a abandonului școlar;
- oferirea de cursuri (expert achiziții publice, expert accesare fonduri europene, manager de proiect, managementul parteneriatelor etc.)

- **CUVINTE CHEIE**

Cunoaștere reciprocă

Non-discriminare

Schimbare graduală a atitudinii
față de comunitatea roma

2. CONSULTAREA COMUNITĂȚII

Rezolvarea problemelor comunităților dezavantajate reprezintă un proces complex, care presupune depășirea unor provocări majore, având în vedere istoricul prelungit al neglijării acestora. Pe parcursul deceniilor de marginalizare, multiplele dificultăți s-au acumulat și s-au adâncit, ceea ce le face greu de abordat într-un interval scurt sau mediu de timp. Astfel, intervențiile necesită strategii bine gândite, adaptate specificului fiecărei comunități și implicarea activă a tuturor actorilor relevanți: autoritățile locale, organizațiile nonguvernamentale și membrii comunității. Ca și în cazul altor abordări integrate (de tip „Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității – DLRC”) strategia de intervenție este agreată de comunitate, de primărie și de ceilalți actori implicați.

În ceea ce privește abordarea nevoilor comunității, identificăm două mari provocări:

- **Trecerea de la nevoile evidente, vizibile la nevoile percepute ca urgente sau importante de către comunitate.** Acestea includ necesitățile fundamentale, precum accesul la apă potabilă și infrastructura rutieră, dar și probleme specifice, cum ar fi amenajarea unui loc de joacă pentru copii. Este esențial ca aceste nevoi să fie abordate într-un mod echilibrat, fără a neglija aspectele de infrastructură de bază, dar acordând atenție și altor priorități importante pentru comunitate.
- **Trecerea de la nevoile individuale la nevoile colective ale comunității:** În comunitățile cu o coeziune scăzută, este adesea dificil să se definească o viziune comună. Însă, pentru succesul intervențiilor, este necesar ca nevoile individuale să fie aliniate cu obiectivele colective ale comunității, promovând colaborarea și solidaritatea între membrii acesteia.

Acest capitol ilustrează două exemple diferite:

- **Comunitatea în care există un ONG local** care cunoaște profund realitățile comunității și are experiență în lucrul cu membrii acesteia, ceea ce facilitează implementarea unor soluții eficiente.
- **Comunitatea fără un lider reprezentativ sau o coeziune puternică.** În această situație, intervențiile se confruntă cu dificultăți mai mari în mobilizarea comunității și în crearea unui cadru de colaborare între diversele grupuri de interese.

Aceste exemple subliniază rolul fundamental al implicării actorilor locali în procesul de dezvoltare și schimbare socială, indiferent de coeziunea membrilor comunității la începutul proiectului.

• INTRODUCERE

Săcele este un oraș aflat la 15 km de Brașov care are o populație de aproximativ 10 000 de romi, comasată în cartierul Gârcini. Problemele acestei comunități țin de infrastructură (asfaltare, canalizare), educație (23% abandon școlar), sănătate, acte de identitate și de proprietate.

Acest caz prezintă o abordare metodologică pentru identificarea și ierarhizarea nevoilor într-o comunitate mare și diversă, în care grupurile de romi sunt separate și nu colaborează între ele, iar intervențiile anterioare ale ONG-urilor au fost sporadice și au avut rezultate limitate. În acest context, procesul de intervenție a implicat consultări detaliate cu diverse grupuri vulnerabile, inclusiv femei, tineri și bătrâni, fiecare fiind abordat prin metode specifice care reflectă particularitățile fiecărei categorii. Femeile au fost implicate în discuții legate de accesul la educație, sănătate și drepturi sociale, tinerii au fost consultați în privința oportunităților de formare profesională și integrare pe piața muncii, iar bătrânii au fost întrebați despre nevoile lor legate de servicii de sănătate, asistență socială și izolare. Această abordare participativă și inclusivă a asigurat o înțelegere mai profundă a nevoilor reale ale comunității și a facilitat dezvoltarea unui plan local de acțiune care răspunde nevoilor fiecărei subcategorii, încurajând colaborarea și promovând soluții durabile și integrative.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Abordarea Programului ROMACT a fost aceea de a lucra cu grupuri specifice (tineri, lideri ai comunității, femei, bătrâni) pentru a identifica problemele comunității, dar în moduri diferite.

Metoda folosită cel mai des a fost „harta comunității”. Această metodă reproduce drumul fiecăruia de acasă în diverse locuri din comunitate/oraș care sunt des frecventate. Pe parcursul drumului facilitatorul îi încurajează pe participanți să descopere problemele de tot felul (de la lipsa asfaltului până la lipsa transportului în comun sau alte tipuri de probleme). În a doua parte a întâlnii, cei care au participat la acest exercițiu reproduc/desenează pe o foaie mare de hârtie drumul parcurs și problemele identificate. Desenarea hărții chiar de către locuitori a fost cu atât mai importantă cu cât existau denumiri specifice pentru diverse locuri (de ex. „la groapă” nu se referă la existența unei gropi de gunoi, cum am fi tentați să credem, ci pur și simplu la o modificare a înălțimii terenului). Astfel, tinerii și liderii comunității au identificat principalele probleme ale comunității. Tinerii participau și la întâlniri săptămânale în cadrul cărora discutau despre problemele lor.

Focus grupul a fost cealaltă metodă folosită în special cu femeile și bătrânii.

Folosind în principal aceste două metode, facilitatorul a reușit să construiască o relație de încredere cu comunitatea. Contextul a fost destul de dificil, comunitatea era numeroasă și nu exista o coeziune de grup. Principala provocare a fost să mențină comunitatea activă în procesul de consultare pentru stabilirea și ierarhizarea nevoilor, iar cel mai bun mod de a face lucrul acesta a fost obținerea de „mici victorii” (de exemplu, extinderea liniei de transport în comun până în comunitatea lor).

Analiza problemelor din perspectiva comunității a fost comparată cu analiza nevoilor realizată de reprezentanții autorităților locale. Așa cum se întâmplă frecvent în cazul comunităților afectate de sărăcie extremă, multe dintre nevoi au fost identificate în mod similar de ambele părți (precum școala, dispensarul etc.). Totuși, au existat și diferențe de opinie. De exemplu, primăria a considerat necesară construirea unei creșe, însă discuțiile cu comunitatea au scos la iveală că aceasta nu ar fi fost utilizată, deoarece părinții nu și-ar fi dus copiii la creșă.

O lecție importantă este reprezentată de calitatea procesului de facilitare, rezultată direct din înțelegerea și abilitatea facilitatorului de a comunica cu comunitatea. Au existat alte proiecte dezvoltate în localitățile ROMACT în care procesul de consultare a fost superficial iar acest lucru a afectat încrederea comunității. Din acest motiv, chiar și după revenirea Programului ROMACT și a facilitatorului ROMACT în comunitate, dinamica procesului de consultare în general a fost afectată, devenind mult mai slabă. Acest lucru s-a văzut din dificultatea de a mai organiza întâlniri și din numărul foarte mic de persoane care mai veneau la întâlniri. Odată pierdută încrederea comunității, procesul participativ devine foarte greu de reluat, ceea ce duce în timp la pierderea încrederii în autoritățile publice locale.

- **SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT⁹**

Principalele activități derulate de ROMACT au fost:

- training al Grupului de acțiune locală în dezvoltare comunitară, implicare civică și accesarea unor grant-uri mici;
- pregătirea administrației publice locale și oferirea de sprijin în scrierea de proiecte, cu un rezultat remarcabil – unul dintre proiectele depuse pentru obținerea de fonduri europene (cel referitor la Dezvoltare Locala Plasată sub Responsabilitatea Comunității
- care includea și o componentă de îmbunătățire a condițiilor de locuire a obținut cel mai mare scor la evaluare.

- **KEYWORD**

Metode diferite de implicare a comunității, specifice fiecărui grup

Construirea încrederii, în timp, prin „mici victorii” (acțiuni concrete)

Consultare reală a comunității, nu doar formală

• INTRODUCERE

Făgăraș este un oraș aflat în centrul țării, cu o populație de aproximativ 40 000 de locuitori. Romii trăiesc în 2 comunități mari aflate la marginea orașului și în alte 2 comunități mai mici. Populația de romi este în jur de 2000 de locuitori. Principalele probleme sunt lipsa infrastructurii, lipsa educației, lipsa infrastructurii de sănătate, lipsa documentelor de identitate, rata scăzută de ocupare. Planul local de acțiune este bine structurat cu obiective clare pe termen scurt, mediu și lung.

În localitatea Făgăraș există lideri locali activi și implicați în dezvoltarea comunității, care au o înțelegere profundă a acesteia și colaborează strâns cu autoritățile locale pentru a sprijini inițiativele comunitare. Acești lideri au jucat un rol esențial în facilitarea dialogului între instituțiile publice și membrii comunității, contribuind la crearea unui mediu de încredere și cooperare reciprocă. În acest context, Programul ROMACT a introdus un **set de instrumente specifice care au permis colectarea unor date precise și relevante privind nevoile și resursele comunității**. Aceste informații detaliate au constituit baza unei planificări strategice mai eficiente a intervențiilor, asigurând o abordare coordonată și bine fundamentată, care a răspuns într-un mod mai adecvat provocărilor și nevoilor reale ale comunității. Astfel, Programul a avut un impact semnificativ asupra procesului de dezvoltare locală, facilitând implementarea unor măsuri mai bine direcționate și mai sustenabile.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

În această localitate existau câteva elemente necesare unor intervenții de succes:

- lideri romi care lucrau bine atât cu comunitatea, cât și cu primăria, erau familiarizați cu managementul de proiect și deja avuseseră împreună cu primăria intervenții semnificative (precum darea în concesiune a terenurilor);
- existența unui mediator școlar, a unui mediator sanitar și a unui consilier local rom foarte activi.

În aceste condiții, valoarea adăugată a programului ROMACT a constat în:

- Elaborarea unei metodologii de lucru - metodologia Programului ROMACT a inclus instrumente specifice de colectare a datelor, axate pe teme esențiale precum abandonul școlar și copiii cu părinți plecați în străinătate. Aceste date au fost obținute atât prin consultarea directă a comunității, cât și prin colaborarea cu administrația locală, care a manifestat o deschidere mai mare față de un actor extern. Colaborarea strânsă dintre primărie și facilitatori a permis o înțelegere mai profundă a nevoilor comunității și o planificare mai eficientă a intervențiilor, bazată pe date concrete.
- Pe fundamentul datelor colectate, a fost dezvoltat un plan local de acțiune coerent și strategic. Deși în trecut s-au desfășurat mai multe acțiuni, acestea s-au concentrat, în general, pe rezolvarea unor nevoi imediate sau pe tratarea problemelor izolate, fără a urmări o abordare integrată a dezvoltării comunității. Astfel, intervențiile anterioare au avut un caracter punctual și fragmentat. În schimb, echipa ROMACT a reușit să impună o metodologie unitară și structurată, facilitând o abordare globală și sustenabilă a problemelor comunității. Prin acest proces, s-a creat o viziune pe termen lung, care nu doar că răspunde nevoilor urgente ale comunității, dar și preconizează măsuri de dezvoltare continuă, adresându-se în mod strategic provocărilor economice, sociale și educaționale pe care le întâmpină aceasta.

Toate aceste acțiuni s-au realizat prin consultarea și implicarea activă a comunității.

- **SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT¹⁰**

Principalele activități din program au fost:

- training pentru dezvoltare comunitară și implicare civică;
- informări despre fondurile la care pot aplica;
- sprijinirea unor activități precum angajarea unui mediator sanitar și a unui mediator școlar;
- sprijinirea autorității locale în accesarea de fonduri europene.

Implicarea liderilor locali a fost esențială datorită cunoștințelor lor despre dezvoltare, management de proiect și crearea unui parteneriat eficient cu primăria. Acesta a inclus, de exemplu, darea în concesiune a terenului și implicarea directă a romilor în acest proces. Liderii au reușit să organizeze comunitatea și au demonstrat o capacitate excelentă de colaborare cu administrația publică locală.

- **CUVINTE CHEIE**

**Culegere și analiză a
datelor din comunitate**

**Plan local de acțiune pe
termen scurt, mediu și lung**

3. INTERVENȚIA ÎN COMUNITATE

INSTRUMENTE DE PLANIFICARE A INTERVENȚIEI

• INTRODUCERE

La nivel local, administrațiile publice adoptă adesea strategii destinate dezvoltării comunitare, regenerării urbane și sprijinirii comunităților vulnerabile, inclusiv strategii specifice pentru integrarea romilor. Aceste strategii se bazează pe o viziune pe termen lung, care include obiective clare de îmbunătățire a condițiilor de trai, promovarea accesului egal la servicii esențiale și combaterea excluziunii sociale. Cu toate acestea, o problemă recurentă în implementarea acestor strategii este reprezentată de lipsa unor surse de finanțare clar definite și sustenabile, necesare pentru realizarea măsurilor propuse. Acesta este un punct critic, deoarece, fără finanțare adecvată, chiar cele mai bine concepute planuri de acțiune riscă să rămână simple documente fără impact real asupra comunității.

În acest context, planul local de acțiune devine un instrument esențial, care integrează atât resursele disponibile, cât și nevoile specifice ale comunității. El reprezintă fundamentul pentru dezvoltarea unui cadru coerent și sustenabil de acțiune, care să asigure că măsurile adoptate sunt implementabile și eficiente. Planificarea intervenției presupune o serie de etape care includ colectarea și analiza datelor, consultarea cu comunitatea și autoritățile locale, precum și stabilirea unui consens între toți actorii implicați în procesul decizional.

• DEZVOLTAREA PLANULUI LOCAL DE ACȚIUNE

Elaborarea și aprobarea planului local de acțiune prin hotărârea Consiliului Local reprezintă angajamentul instituțional prin care administrația publică locală își asumă în mod formal responsabilitatea rezolvării problemelor identificate în comunitățile marginalizate. Acest demers este esențial în cadrul metodologiei Programului ROMACT, care promovează un model participativ de guvernare locală, bazat pe implicarea activă a cetățenilor și pe consolidarea capacității instituționale a autorităților.

Două elemente fundamentale sporesc eficiența și legitimitatea acestui proces:

- Planul local de acțiune este rezultatul unui proces autentic de consultare publică, în cadrul căruia membrii comunității, în special cei aparținând grupurilor vulnerabile, sunt încurajați să contribuie activ la identificarea priorităților. Acest proces este facilitat de un actor extern și neutru – facilitatorul ROMACT – care asigură o abordare echitabilă și transparentă a dialogului comunitar.
- Planul dobândește caracter obligatoriu și devine instrument de politici publice prin adoptarea sa oficială de către Consiliul Local, în urma unei deliberări instituționale.

Aceste două componente sunt prevăzute explicit în metodologia Programului ROMACT și constituie condiții sine qua non pentru derularea procesului.

Planul local de acțiune este construit pe mai mulți piloni fundamentali, fiecare dintre aceștia având rolul de a asigura o planificare adecvată și adaptată realităților locale. Primul pilon este reprezentat de datele existente, care oferă un punct de plecare în înțelegerea problemelor cu care se confruntă comunitatea. Aceste date includ informații statistice, demografice, socio-economice și de infrastructură, care pot fi obținute prin diverse surse, inclusiv statistici oficiale, studii de teren sau analize anterioare ale autorităților locale.

Un alt pilon esențial în construirea unui plan local de acțiune eficient este consultarea cu comunitatea. Această etapă permite identificarea nevoilor reale ale beneficiarilor direcți ai măsurilor propuse, în acest caz, a comunității rome sau a altor grupuri vulnerabile. Consultarea se desfășoară de obicei prin întâlniri publice, focus grupuri, chestionare sau discuții directe, având ca scop obținerea unui feedback direct de la cetățeni cu privire la prioritățile lor și la soluțiile pe care le consideră cele mai potrivite pentru îmbunătățirea condițiilor de trai. Implicarea activă a comunității în acest proces nu doar că sporește gradul de acceptare a măsurilor adoptate, dar contribuie și la creșterea responsabilității cetățenești în implementarea acestora.

Consultarea cu autoritățile locale reprezintă al treilea pilon în dezvoltarea unui plan local de acțiune. Autoritățile locale au o cunoaștere profundă a contextului, precum și a limitărilor instituționale și financiare care pot afecta implementarea măsurilor. În această etapă, este esențial ca planul local de acțiune să fie discutat și aprobat de consiliul local sau de alte organisme decizionale, pentru a asigura un angajament ferm al autorităților locale față de implementarea măsurilor propuse.

Un alt element important în elaborarea planului local de acțiune este culegerea de date suplimentare, care poate include evaluarea nevoilor comunității prin studii de teren, chestionare detaliate, analize ale infrastructurii existente sau evaluări ale programelor anterioare (după modelul prezentat în Anexa 1). Aceste date suplimentare pot oferi o imagine detaliată asupra problemelor specifice ale comunității și pot ajuta la identificarea unor soluții mai bine direcționate. În plus, analiza acestor date poate contribui la identificarea unor surse de finanțare suplimentare, care pot sprijini implementarea măsurilor planificate.

În final, stabilirea unui plan local de acțiune presupune organizarea unor întâlniri între toți actorii implicați, inclusiv autoritățile locale, comunitatea, experți, ONG-uri și alte părți interesate. Aceste întâlniri au rolul de a discuta propunerile și de a ajunge la un consens cu privire la prioritățile și măsurile ce urmează să fie implementate. Prin acest proces de negociere și colaborare, se asigură că planul local de acțiune reflectă atât nevoile comunității, cât și realitățile administrative și financiare, creând astfel un cadru coerent și sustenabil pentru dezvoltarea locală.

Planul local de acțiune, în cadrul metodologiei ROMACT, reprezintă un instrument esențial în abordarea integrată a problemelor comunităților marginalizate. Printr-un proces de consultare participativă și prin utilizarea unor date relevante și actualizate, autoritățile locale pot dezvolta soluții adecvate și realiste, care să răspundă nevoilor reale ale comunității. Totodată, prin implicarea activă a tuturor actorilor locali, acest plan devine un instrument operațional eficient, capabil să sprijine mobilizarea resurselor și să faciliteze implementarea măsurilor de incluziune socială. În acest fel, planificarea intervenției nu doar că oferă o direcție clară pentru dezvoltarea comunitară, dar contribuie și la creșterea încrederii între autorități și cetățeni, fundamentând astfel un proces de dezvoltare durabilă și echitabilă.

- **ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ**

Unul dintre aspectele esențiale ale programului ROMACT **este integrarea planului local de acțiune cu sursele de finanțare disponibile**, o practică esențială care asigură sustenabilitatea și face posibilă implementarea inițiativelor propuse. ROMACT nu doar că ajută autoritățile locale să aplice pentru finanțări externe, dar, printr-o abordare strategică, conectează aceste demersuri cu sursele financiare deja existente în bugetul local. Astfel, programul facilitează un proces de alocare a resurselor financiare care este nu doar eficient, ci și în concordanță cu strategiile locale de dezvoltare. Mai mult, ROMACT construiește planul local de acțiune ținând cont de liniile bugetare prevăzute în cadrul bugetului local, fapt care permite o alocare coerentă și rațională a resurselor, în conformitate cu nevoile reale ale comunității și cu voința politică a autorităților locale.

Un alt element important al procesului ROMACT este utilizarea unui **instrument de planificare** care include fișa de identificare a nevoilor, un document esențial pentru înțelegerea profundă a problematicii comunității și pentru stabilirea priorităților de intervenție. În cadrul acestuia, sunt detaliate activitățile ce pot fi finanțate din bugetul local, împărțite pe mai multe capitole, printre care se numără:

- cheltuieli pentru activități socio-culturale;
- servicii și dezvoltare publică (inclusiv locuințe, mediu și apă);
- acțiuni economice;
- infrastructură de transport;
- educație;
- sănătate;
- cultură;

Aceste categorii reflectă o abordare holistică a dezvoltării comunitare, asigurând că toate aspectele esențiale ale vieții comunității sunt acoperite prin planificare strategică și resurse financiare adecvate.

De asemenea, fișa de identificare a nevoilor nu doar că detaliază activitățile financiare posibile, dar include și domeniile pentru care pot fi accesate fonduri externe, precum rezolvarea problemelor legate de acte de identitate sau de proprietate/chirie. Aceasta asigură nu doar integrarea diverselor surse de finanțare, dar și un cadru clar pentru autoritățile locale de a accesa fonduri suplimentare care să sprijine inițiativele de dezvoltare locală.

Un alt instrument important în procesul de intervenție ROMACT este **analiza de nevoi**, care reflectă aceleași categorii esențiale din fișa de identificare a nevoilor și contribuie la construirea unui set de dovezi clare și cuantificabile privind magnitudinea și gravitatea problemelor existente în comunitate. Acest instrument este fundamental pentru a înțelege nu doar amploarea dificultăților întâmpinate de grupurile vulnerabile, dar și pentru a formula soluții bine fundamentate și realiste, care pot fi implementate eficient.

În concluzie, integrarea planului local de acțiune cu sursele de finanțare, precum și utilizarea unor instrumente de planificare detaliate și bine structurate, sunt elemente fundamentale ale procesului ROMACT, care contribuie nu doar la identificarea și prioritizarea nevoilor comunității, ci și la crearea unui cadru sustenabil și eficient pentru implementarea soluțiilor propuse.

• SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT

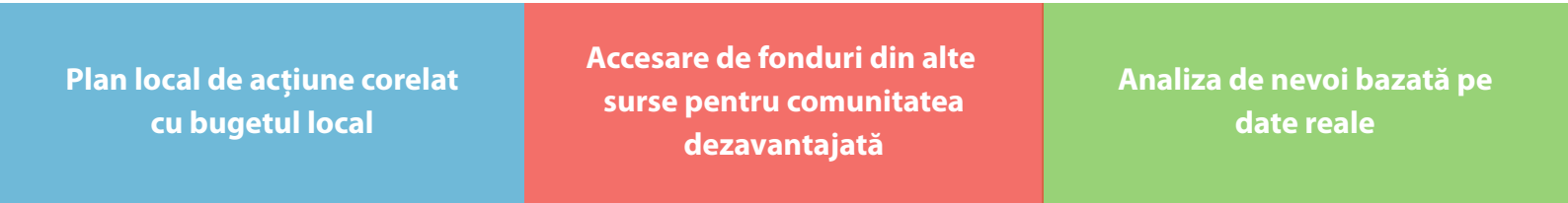
Programul ROMACT reprezintă o abordare integrată și sustenabilă pentru sprijinirea comunităților marginalizate, având ca scop principal promovarea incluziunii sociale, în special a comunităților de etnie romă. Un element distinctiv al intervenției ROMACT constă în elaborarea și implementarea de planuri de acțiune personalizate pentru fiecare comunitate din program. Aceste planuri sunt disponibile publicului larg pe platforma online a programului ROMACT România, permițând accesul transparent și facil la informațiile relevante pentru dezvoltarea comunitară.

Totuși, ceea ce diferențiază ROMACT de alte inițiative similare este faptul că, dincolo de simpla elaborare a unui plan local de acțiune, programul oferă soluții concrete pentru implementarea acestuia. Astfel, ROMACT nu se limitează doar la recomandarea unor măsuri teoretice, ci propune și instrumente, metode și posibilități de aplicare a acestora, adaptate contextului specific al fiecărei comunități¹¹. Acest proces se bazează pe un cadru metodologic bine structurat, care integrează consultarea comunității, colaborarea cu autoritățile locale și identificarea resurselor financiare necesare, precum și pe sprijinul continuu oferit de facilitatori specializați.

De asemenea, ROMACT sprijină autoritățile locale în accesarea fondurilor europene și în dezvoltarea unui set de competențe esențiale pentru gestionarea și implementarea eficientă a proiectelor de dezvoltare comunitară. Astfel, intervenția ROMACT devine un proces holistic care nu doar că răspunde nevoilor specifice ale comunităților marginalizate, dar și construiește capacitatea instituțională a administrațiilor publice locale, contribuind astfel la dezvoltarea durabilă și echitabilă a acestora.

În concluzie, ROMACT nu doar că contribuie la identificarea și prioritizarea problemelor comunităților dezavantajate, dar și facilitează tranziția de la planificarea strategică la implementarea eficientă a măsurilor propuse, având un impact semnificativ asupra calității vieții și a incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile.

- **KEYWORD**

În următoarea secțiune, vor fi analizate câteva exemple semnificative în care colaborarea dintre Programul ROMACT și administrațiile publice locale a fost esențială pentru realizarea unor intervenții de succes. Un aspect fundamental care a contribuit la succesul acestor inițiative este faptul că Programul ROMACT nu a acționat ca un substitut al funcționarilor publici, ci, dimpotrivă, a oferit un sprijin consistent și sustenabil, având ca scop dezvoltarea capacității administrative locale de a gestiona și implementa proiecte de amploare.

Unul dintre principalele beneficii aduse de ROMACT a fost susținerea funcționarilor publici prin furnizarea de expertiză tehnică și metodologică, dar fără a prelua responsabilitățile acestora. Acest tip de sprijin a permis administrațiilor locale să-și păstreze autonomia și controlul asupra proceselor decizionale, în timp ce beneficiau de ghidaj și formare pentru a-și îmbunătăți abilitățile de gestionare a proiectelor.

Prin acest parteneriat, primăriile implicate în program au reușit să își dezvolte abilități proprii de elaborare a proiectelor, iar multe dintre acestea au reușit să obțină finanțare pentru realizarea unor investiții semnificative. De exemplu, prin sprijinul Programului ROMACT, administrațiile locale au reușit să acceseze fonduri externe pentru construcția de locuințe sociale, un obiectiv major pentru comunitățile defavorizate. Astfel, procesul de atragere a fondurilor nu numai că a rezolvat problemele imediate ale comunității, dar a avut și un impact pozitiv asupra încrederii funcționarilor publici în capacitatea lor de a gestiona problemele locale. Această autonomie consolidată a contribuit la creșterea sentimentului de responsabilitate și încredere în forțele proprii ale administrației publice locale.

Mai mult, prin sprijinul acordat în accesarea de fonduri europene și naționale, primăriile au avut ocazia să dezvolte un portofoliu solid de proiecte, ceea ce le-a permis să își extindă capacitatea de a implementa soluții durabile și eficiente. Aceste realizări au consolidat relația de încredere între cetățeni și autoritățile locale, contribuind la o mai bună coordonare a eforturilor și la un impact pozitiv asupra dezvoltării comunității.

Colaborarea dintre Programul ROMACT și administrațiile publice locale a avut un impact semnificativ în ceea ce privește dezvoltarea capacității administrative, accesarea de fonduri și implementarea unor proiecte esențiale pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților defavorizate. Această abordare a demonstrat că sprijinul extern, atunci când este aplicat corect, poate stimula autosuficiența și responsabilizarea autorităților locale, ducând la rezultate sustenabile pe termen lung.

• INTRODUCERE

Populația orașului Mărășești este în jur de 10 000 de locuitori, dintre care, neoficial, aproximativ 40% sunt romi.

Localitatea a fost sprijinită în elaborarea unui plan local de acțiune, care nu doar că reflectă fidel nevoile comunității, dar se constituie și într-un instrument funcțional de guvernanță locală. Planul permite o mobilizare mai eficientă a resurselor, oferind o viziune strategică coerentă și un cadru de planificare pentru investiții pe termen mediu și lung.

Mai mult, Programul ROMACT a contribuit activ la dezvoltarea capacității instituționale a administrației locale, oferind sprijin tehnic, activități de formare și asistență în redactarea cererilor de finanțare. Această componentă a fost esențială în facilitarea accesului la surse de finanțări europene și naționale, transformând autoritățile locale din simpli beneficiari în actori proactivi ai dezvoltării locale.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Conform informațiilor furnizate de facilitatorul programului, procesul de implementare a metodologiei ROMACT a fost susținut de doi factori principali, care au facilitat nu doar adoptarea, ci și eficiența acestuia într-o comunitate vulnerabilă.

Primul factor constă în **gradul semnificativ de implicare a membrilor comunității rome în interacțiunile cu administrația locală**. Astfel, un procent mare din populația romă se adresa în mod constant primăriei pentru a solicita soluționarea unor probleme legate de servicii publice, locuințe, educație sau asistență socială. Acest comportament repetat pe o perioadă îndelungată de timp, a avut un impact direct asupra autorităților locale, care au ajuns într-un punct în care nu mai puteau ignora aceste solicitări și, prin urmare, au fost nevoite să răspundă activ și să caute soluții pentru a îmbunătăți condițiile de trai ale comunității. În absența unor mecanisme formale de planificare și intervenție, autoritățile au fost prinse într-o situație în care gestionau problemele într-un mod reactiv, abordându-le doar atunci când acestea deveneau vizibile sau apăreau ca urmare a apelurilor cetățenilor.

Cel de-al doilea factor care a contribuit la succesul procesului ROMACT a **fost structura administrativă a primăriei, mai exact dimensiunea relativ mică a acesteia**. Acest aspect a facilitat un grad ridicat de cooperare între diferitele departamente ale primăriei (asistență socială, urbanism, educație, etc.), care, în mod ideal, trebuiau să colaboreze pentru a răspunde în mod eficient nevoilor comunității marginalizate. Într-o administrație mai mare și mai complexă, unde departamentele sunt adesea mai fragmentate, procesul de coordonare și comunicare poate fi mult mai anevoios. În schimb, în cadrul unei primării mai mici, resursele sunt limitate, ceea ce forțează o colaborare interdepartamentală mai strânsă, care s-a dovedit a fi un avantaj în acest caz. În ciuda acestora, abordarea administrativă anterioară a fost una exclusiv reactivă, iar intervențiile în comunitățile marginalizate erau realizate mai degrabă în mod ad-hoc, atunci când locuitorii își exprimau nemulțumirile sau solicitările. În acest tip de gestionare, autoritățile locale răspundeau doar la problemele punctuale, fără a exista o viziune pe termen lung sau o planificare strategică care să prevadă și să abordeze cauzele fundamentale ale inegalităților sociale sau ale excluziunii comunitare. Această abordare fragmentată și reactivă nu era sustenabilă și nu putea răspunde pe deplin nevoilor complexe ale comunităților marginalizate.

Valoarea semnificativă adusă de Programul ROMACT a constat în introducerea unei abordări structurale și proactive, prin crearea unui **plan local de acțiune strategic și bine definit**. Acest plan a fost elaborat într-un cadru participativ, în care au fost incluse opiniile și perspectivele comunității, iar problemele identificate au fost ierarhizate în funcție de urgență și impactul asupra dezvoltării comunității. Astfel, fiecare problemă a fost tratată printr-o soluție diferită, adaptată specificității sale și necesităților pe termen scurt, mediu și lung. De exemplu, pentru problemele de infrastructură, s-au propus soluții pe termen lung, cum ar fi investiții în renovarea locuințelor sau dezvoltarea rețelelor de apă și canalizare, în timp ce pentru aspectele legate de educație, s-au stabilit intervenții pe termen scurt, cum ar fi organizarea unor cursuri de formare pentru tinerii din comunitate. Aceste soluții nu doar că au permis o abordare mai coerentă și mai coordonată a intervențiilor, dar au și favorizat o colaborare mai strânsă între autoritățile locale și comunitate, consolidând încrederea acestora din urmă în capacitatea administrației publice de a răspunde nevoilor lor.

Un alt element cheie al acestui proces a fost **pregătirea echipei locale pentru a accesa fonduri structurale**. Procesul ROMACT a fost asociat cu o perioadă în care au fost lansate numeroase linii de finanțare din fonduri europene, ceea ce a creat o oportunitate favorabilă pentru administrația locală de a beneficia de resurse externe pentru implementarea proiectelor de dezvoltare comunitară. Echipa primăriei a fost sprijinită prin instruire tehnică și ghidaj în redactarea și depunerea cererilor de finanțare, și, drept urmare, a reușit să depună aproximativ **20 de proiecte**, dintre care unele au avut ca scop direct sprijinirea comunităților dezavantajate. Este important de subliniat că nu toate proiectele depuse au vizat exclusiv comunitățile vulnerabile, dar procesul a avut un impact semnificativ asupra capacității primăriei de a accesa fonduri externe, ceea ce a contribuit la diversificarea surselor de finanțare și la creșterea sustenabilității proiectelor derulate.

Pe lângă aceste aspecte, administrația locală a demonstrat **un angajament financiar semnificativ** față de implementarea planului local de acțiune, prin alocarea de fonduri din bugetul propriu. Acest lucru a fost esențial pentru cofinanțarea unor proiecte majore, câștigate în cadrul diverselor apeluri de finanțare, și pentru garantarea implementării acestora la nivel local. De asemenea, impactul Programului ROMACT asupra administrației locale a fost unul de lungă durată. Astfel, în anul 2022, la patru ani de la finalizarea implementării inițiale, autoritatea publică locală a solicitat să reintegreze localitatea în program pentru o perioadă suplimentară, cu scopul de a întări și extinde procesul început, asigurând continuitatea și aprofundarea intervențiilor și a parteneriatelor stabilite. Această solicitare reflectă angajamentul primăriei față de sustenabilitatea procesului de dezvoltare și de consolidare a capacității instituționale în domeniul gestionării proiectelor de incluziune socială.

• SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT¹²

Principalele intervenții ale programului ROMACT au constat în:

- sprijin pentru autoritățile locale în scrierea și depunerea proiectelor, cursuri de expert în achiziții publice, manager de proiect, expert accesare fonduri;
- mentorat pentru Grupul de acțiune comunitară în dezvoltare comunitară, participare civică și finanțări guvernamentale.

• CUVINTE CHEIE

Plan local de acțiune
bine structurat

Contribuție din bugetul local
la implementarea planului
local de acțiune

Accesare de fonduri
europene pentru
comunitatea dezavantajată

În cazul următoarelor trei localități analizate (Moinești, Piatra Neamț, Copșa Mică), Programul ROMACT a intervenit printr-un proces de consiliere și sprijin continuu, oferind echipelor locale suport tehnic în elaborarea și depunerea proiectelor pentru accesarea fondurilor europene. Nu sunt singurele localități care au beneficiat de acest tip de sprijin, dar ele au avut rezultate remarcabile. Deși aceasta a reprezentat o experiență de învățare pentru autoritățile locale, care nu aplicaseră anterior pentru fonduri externe, procesul de coaching facilitat de expertul ROMACT a avut un impact semnificativ asupra succesului acestora. În urma acestui proces, administrațiile locale au reușit să câștige mai multe proiecte, ceea ce a constituit nu doar o sursă esențială de finanțare, dar și un pas important în dezvoltarea capacității lor administrative. Astfel, implicarea ROMACT nu a fost doar o simplă asistență în accesarea fondurilor, ci și **un catalizator pentru consolidarea autonomiei și competenței funcționarilor publici locali în gestionarea proiectelor finanțate din fonduri externe.**

Intervenția Programului ROMACT în procesul de accesare a fondurilor europene a fost structurată pe două etape fundamentale, care au avut ca scop consolidarea capacității administrațiilor locale de a dezvolta și implementa proiecte sustenabile pentru comunitățile lor.

În prima etapă a intervenției, au fost organizate sesiuni de formare dedicate scrierii de proiecte, la care au participat funcționarii publici desemnați de către autoritățile locale. Aceste cursuri au fost susținute de experți cu o vastă experiență în domeniul scrierii și managementului proiectelor europene, având scopul de a îmbunătăți abilitățile administrative și tehnice ale echipelor locale în dezvoltarea de proiecte. Cursurile au avut un caracter interactiv, ceea ce a facilitat transferul de cunoștințe și abilități relevante, adaptate nevoilor specifice ale fiecărei administrații locale. De asemenea, în funcție de necesitățile fiecărui beneficiar, au fost organizate și sesiuni suplimentare pe teme precum managementul proiectelor sau expertiza în achiziții publice. Aceste sesiuni au fost esențiale pentru creșterea capacității echipelor locale de a înțelege și gestiona procesele complexe implicate în accesarea și implementarea fondurilor europene.

În cea de-a doua etapă, intervenția ROMACT a fost axată pe un proces mai personalizat de coaching, la cererea primăriilor. În această fază, experții ROMACT au lucrat direct cu funcționarii publici din cadrul primăriilor și Direcției de Asistență Socială (DAS), oferindu-le sprijin constant în procesul de scriere a proiectelor. Acest sprijin a inclus stabilirea unor atribuții clare pentru fiecare membru al echipei, pentru a asigura o distribuție eficientă a responsabilităților, inclusiv colectarea documentelor necesare, redactarea diferitelor capitole ale aplicațiilor și stabilirea unui buget detaliat pentru fiecare proiect în parte. Un aspect cheie al acestei etape a fost orientarea către dezvoltarea autonomiei echipelor locale, astfel încât aceștia să dobândească nu doar cunoștințele necesare, dar și încrederea în propriile abilități de a scrie și implementa proiecte de succes. Experții programului nu scriu proiectele în locul autorităților locale, ci sprijină administrațiile publice în procesul de scriere, oferindu-le expertiză și îndrumare pentru a dobândi experiența necesară în acest domeniu.

Succesul metodei ROMACT a fost evident. Două dintre proiectele câștigate au ocupat locul întâi în clasamentul proiectelor câștigătoare, ceea ce subliniază eficiența și impactul pozitiv al abordării colaborative și al suportului continuu oferit de experții ROMACT. Aceste realizări nu doar că au demonstrat succesul metodologic al programului, dar au și contribuit la întărirea capacității administrațiilor locale de a implementa soluții de dezvoltare sustenabile pentru comunitățile lor, consolidând încrederea autorităților locale în propriile lor capacități.

• INTRODUCERE

Municipiul Moinești se confruntă cu provocări semnificative legate de incluziunea socială a comunității române, estimată la aproximativ 1.400 de persoane, distribuite în trei zone distincte ale orașului. Problemele cu care se confruntă această comunitate reflectă o serie de vulnerabilități structurale: locuințe precare sau neautorizate, acces limitat la rețele de apă, canalizare și electricitate, străzi neasfaltate, lipsa accesului constant la educație și servicii medicale de bază, dar și dificultăți în integrarea pe piața muncii. Aceste condiții generează un cerc vicios al excluziunii sociale, în care lipsa infrastructurii, a oportunităților și a sprijinului instituțional alimentează marginalizarea și sărăcia.

Într-un astfel de context, unde capacitatea administrativă de a accesa fonduri europene este limitată, iar resursele locale sunt insuficiente pentru a genera schimbări structurale, Programul ROMACT a devenit un actor cheie în procesul de transformare. Prin expertiză tehnică, coaching și sprijin pentru planificarea participativă, ROMACT a ajutat autoritățile locale să identifice priorități reale, să întărească cooperarea cu comunitățile vulnerabile și să dezvolte proiecte concrete în domenii critice precum educația și sănătatea.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Municipiul Moinești reprezintă un exemplu relevant de bună practică în cadrul Programului ROMACT, ilustrând modul în care o administrație locală poate valorifica oportunitățile de sprijin extern pentru a răspunde eficient nevoilor comunității, în special în domenii esențiale precum educația și sănătatea.

Cu sprijinul direct al expertului ROMACT, care a oferit **coaching și îndrumare continuă**, Primăria Moinești a reușit să acceseze două proiecte majore cu finanțare europeană:

- **„Consolidarea capacității unităților de învățământ din municipiul Moinești pentru gestionarea situației de pandemie generată de virusul SARS-CoV-2”** (Cod SMIS 147044), finanțat prin Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM), a contribuit la dotarea școlilor cu echipamente moderne și la adaptarea infrastructurii educaționale la provocările generate de pandemie;
- **„Modernizarea infrastructurii instalației electrice la Spitalul Municipal de Urgență Moinești”** (Cod SMIS 154527), finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), a vizat creșterea siguranței și eficienței energetice în unitatea medicală locală.

Aceste inițiative demonstrează eficiența intervenției Programului ROMACT în creșterea capacității administrației de a atrage fonduri și de a răspunde prompt nevoilor comunității.

Administrația municipiului Moinești demonstrează astfel că **o abordare deschisă colaborării, formării continue și implicării comunitare**, susținută de instrumente precum ROMACT, poate transforma dificultățile într-un proces real de dezvoltare locală durabilă și incluziune socială.

• SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT¹³

Intervenția Programului ROMACT în municipiul Moinești a fost structurată pe mai multe paliere de sprijin care au vizat atât întărirea capacității administrative, cât și dezvoltarea infrastructurii și promovarea incluziunii sociale.

Intervenția Programului ROMACT în municipiul Moinești a fost structurată pe mai multe paliere de sprijin care au vizat atât întărirea capacității administrative, cât și dezvoltarea infrastructurii și promovarea incluziunii sociale.

Pe lângă **coaching-ul tehnic și îndrumarea personalizată** oferite autorităților locale pentru atragerea de fonduri europene – concretizate în proiecte majore în domeniul educației și sănătății – ROMACT a contribuit la îmbunătățirea funcționării administrației locale prin:

- **Sesiuni de formare** adresate funcționarilor publici, în domenii-cheie precum **planificare strategică, realizarea strategiilor de dezvoltare locală, management de proiect și achiziții publice**, susținând astfel dezvoltarea unor competențe esențiale pentru scrierea și implementarea de proiecte. Aceste activități au fost completate de participarea personalului la cursuri certificate, cu recunoaștere națională.
- **Acordarea de micro-granturi**, utilizate pentru **îmbunătățirea condițiilor de locuire** în zonele vulnerabile, precum și pentru **amenajarea unei zone de sport în aer liber**, cu scopul de a încuraja socializarea, activitatea fizică și coeziunea comunitară.
- De exemplu, Proiectul „**Creștem împreună!**”, co-finanțat printr-un mic grant al Programului ROMACT, a sprijinit **dotarea grădiniței cu echipamente IT și materiale didactice** conform standardelor specifice, dar și implementarea de activități educaționale și de sprijin pentru copii și părinți din comunitățile vulnerabile, în special din blocurile E1 și E2 de pe strada Vasile Alecsandri și din zona Mihail Sadoveanu. Cu o valoare totală de 5.735 euro (din care 3949 euro grant ROMACT și 1786 euro contribuția UAT Moinești), proiectul a completat o altă investiție majoră – **construirea unei grădinițe moderne** în cadrul programului național „Construcții grădinițe – Regiunea NE”, coordonat de Ministerul Educației. Intervențiile proiectului au vizat **creșterea gradului de participare la educația timpurie** și prevenirea părăsirii timpurii a sistemului de învățământ, cu accent pe copiii în risc de marginalizare, în special cei de etnie romă.

• CUVINTE CHEIE

Sprijin în scrierea de proiecte

Creșterea încrederii funcționarilor publici în accesarea fondurilor europene

• INTRODUCERE

Piatra Neamț este o localitate în care trăiesc aproximativ 7 000 de romi, deși doar 4 011 sunt înregistrați oficial. Aceștia locuiesc în șapte zone distincte ale orașului: Văleni II, Gara Veche, Speranța, Subdărmănești, Nicu Albu, Horia și Slavici. Majoritatea acestor zone sunt formate din locuințe sociale, situate la periferia orașului, unde romii locuiesc fie în spații sociale, fie în locuințe proprii, într-o situație locativă precară.

Comunitatea este una neomogenă, fiind formată din trei neamuri distincte de romi: Căldărari, Lăieși (Lingurari) și Ursari. Există și o parte din populație care trăiește în locuințe private neautorizate, fără acces oficial la utilități, fiind conectați „în lanț” la rețeaua unor vecini cu autorizație. În ceea ce privește infrastructura, doar trei străzi principale sunt asfaltate, restul fiind pietruite sau de pământ, iar în unele zone se folosesc încă căruțele trase de cai. În ciuda acestor condiții, accesul în comunitate este relativ facil, iar vehiculele de urgență pot ajunge în timp util în toate zonele. Totodată, Primăria caută soluții pentru a asigura transportul școlar, mai ales pentru copiii din zona Văleni II, care se află la distanță de școli.

Programul ROMACT a intervenit în comunitate oferind sprijin în accesarea fondurilor, determinând o implicare mai activă a Direcției de Asistență Socială în colaborarea cu grupurile vulnerabile.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

La Piatra Neamț, intervenția Programului ROMACT a avut un impact semnificativ asupra capacității administrației locale de a accesa fonduri europene, în mod particular în domeniul asistenței sociale. Facilitatorul ROMACT **a oferit sprijin** Direcției de Asistență Socială, ghidând echipa în procesul de aplicare **pentru primul lor proiect din fonduri europene**. Acest proiect, finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență, vizează înființarea unui centru de zi destinat persoanelor cu dizabilități din localitate. Prin intermediul acestui proiect, autoritățile locale nu doar că au reușit să îmbunătățească condițiile de trai ale persoanelor cu dizabilități, dar au și consolidat capacitatea lor de a gestiona fonduri externe, demonstrând astfel eficiența colaborării cu Programul ROMACT și importanța sprijinului tehnic în acest proces.

Tot la Piatra Neamț a fost organizată de Programul ROMACT conferința „Copiii în situații de vulnerabilitate: evaluări, probleme și soluții propuse”. La conferință au participat specialiști de la nivel național precum și alte municipalități incluse în program și a generat procesul de implicare a serviciilor sociale din mai multe localități în Asociația Serviciilor Publice de Asistență Socială.

• SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT

ROMACT a sprijinit în Piatra Neamț **consolidarea capacității administrative locale și dezvoltarea de servicii sociale dedicate grupurilor vulnerabile**.

În municipiul Piatra Neamț, Programul ROMACT, a avut un rol catalizator în ceea ce privește consolidarea capacității administrative a autorităților locale în domeniul incluziunii sociale. Intervenția a fost orientată strategic spre dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului din cadrul Direcției de Asistență Socială, în vederea elaborării și implementării de proiecte cu impact real asupra comunităților vulnerabile.

Ca urmare a activităților de facilitare oferite de echipa ROMACT, administrația locală a beneficiat de traininguri specializate în domenii esențiale pentru atragerea de fonduri și buna guvernare locală: management de proiect, expertiză în accesarea fondurilor europene, achiziții publice, managementul parteneriatelor, precum și elaborarea de cereri de finanțare. Aceste sesiuni de formare au fost certificate și au contribuit la profesionalizarea echipelor locale implicate în procesul de dezvoltare comunitară.

Un rezultat concret și de impact al acestor intervenții este formularea și promovarea proiectului privind înființarea unui Centru de Zi pentru Adulți cu Dizabilități, finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), Componenta 13 – Reforme Sociale, Investiția 2. Proiectul are ca obiectiv oferirea de servicii integrate și personalizate pentru un număr de 90 de adulți cu diferite tipuri de dizabilități, urmărind îmbunătățirea calității vieții, promovarea autonomiei personale și reducerea gradului de izolare socială. Proiectul adoptă o abordare multidisciplinară, asigurând o intervenție complexă care țintește nu doar persoanele cu dizabilități, ci și rețeaua socială din jurul lor, contribuind astfel la o integrare reală în comunitate. Totodată, proiectul vizează asigurarea sustenabilității intervenției prin angajarea de specialiști calificați, dotarea corespunzătoare a centrului și dezvoltarea de parteneriate cu instituții relevante de la nivel județean și național.

Intervenția ROMACT în Piatra Neamț reprezintă un exemplu de bună practică în ceea ce privește investiția în resursa umană locală și capacitatea administrativă, care stă la baza oricărei schimbări structurale durabile. Printr-o viziune strategică și o colaborare interinstituțională eficientă, administrația locală și-a extins capacitatea de a identifica, accesa și implementa soluții adaptate la nevoile comunității, într-un mod sustenabil și replicabil.

- **CUVINTE CHEIE**

Sprijin în scrierea de proiecte

Colaborare pentru îmbunătățirea situației copiilor

• INTRODUCERE

Orașul Copșa Mică, situat în județul Sibiu, are o populație stabilă de aproximativ 6.070 de locuitori, conform datelor furnizate de Serviciul Public Comunitar Local de Evidență a Persoanelor (SPCLEP). Un aspect definitoriu al structurii populației îl reprezintă prezența unei comunități importante de etnie romă, estimată oficial la 12%, însă datele informale indică un număr de aproximativ 1.500 de persoane, ceea ce sugerează o reprezentare reală de circa 25% din populația totală. Această comunitate este dispersată în mai multe zone ale orașului, inclusiv Târnăvioara (unde trăiesc aproximativ 60 de familii de romi căldărari), blocurile P (cu circa 400 de locuitori) și o zonă informală nenumită, lipsită de infrastructură de bază precum drumuri asfaltate, rețele de apă sau curent electric.

Majoritatea gospodăriilor romi trăiesc la limita subzistenței, iar puțini membri ai comunității activează în agricultură sau în alte forme de muncă sezonieră, slab remunerată și neprotejată legal. Potrivit evaluărilor autorităților locale, 40% din populația orașului este considerată a fi expusă riscului de sărăcie, procent care urcă semnificativ în rândul comunităților romi.

Dificultățile sociale cu care se confruntă aceste comunități sunt multiple și adesea interconectate: absența actelor de proprietate pentru locuințele construite fără forme legale, lipsa documentelor de identitate personale, rata ridicată a abandonului școlar în rândul copiilor, precum și inexistența unor conexiuni individuale la rețelele de electricitate și apă potabilă. Toate acestea contribuie la consolidarea unui cerc vicios de marginalizare, excluziune socială și imposibilitatea de a accesa servicii publice esențiale.

Cu toate acestea, comunitatea din Copșa Mică demonstrează un potențial remarcabil de reziliență, solidaritate și mobilizare internă.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Din martie 2020, Copșa Mică a devenit parte a programului ROMACT, pentru o perioadă de 26 de luni. Prin parcurgerea metodologiei ROMACT, localitatea a reușit să coaguleze o viziune locală coerentă, să formuleze un Plan Integrat de Intervenție și să atragă finanțare pentru proiecte strategice, precum:

Sprijin pentru accesarea de fonduri pentru înființarea Centrului de Zi „Maria”. Unul dintre cele mai relevante rezultate ale acestei colaborări este înființarea Centrului de Zi „Maria”, o intervenție multidimensională dedicată prevenirii separării copiilor de familiile lor, prin servicii educaționale, psihosociale și de sprijin familial. Realizat printr-o finanțare PNRR și sprijin constant din partea echipei ROMACT, centrul oferă zilnic suport pentru 45 de copii și peste 50 de părinți/tutori. Această reușită confirmă valoarea expertizei ROMACT nu doar ca susținător tehnic, ci ca facilitator al dezvoltării comunitare și al colaborării interinstituționale.

Schimb de experiență Reșița – Copșa Mică: un exercițiu de învățare reciprocă

Un moment definitoriu pentru consolidarea cunoștințelor a fost schimbul de experiență organizat între Direcția de Asistență Socială (DAS) Reșița și reprezentanții din Copșa Mică, în decembrie 2022, în cadrul unui mini grant oferit de Programul ROMACT, denumit Local Twinning. În cadrul acestei vizite, participanții au explorat modele de lucru în domeniul ocupării și locuirii, au vizitat unități de învățământ dual și au participat la ateliere dedicate transferului de metodologie și adaptării locale. Acest schimb de experiență a avut un dublu impact: a oferit o imagine practică asupra modului în care autoritățile pot aborda sistemic provocările sociale și a inspirat autoritățile din Copșa Mică să continue dezvoltarea de soluții inovatoare și sustenabile.

Organizarea unei eveniment dedicat educației și dezvoltării locale - „Copșa Mică învață”

În noiembrie 2022, orașul a găzduit evenimentul „Copșa Mică învață: Zile pentru dezvoltare locală”, un cadru dedicat consolidării dialogului și promovării educației ca motor al incluziunii. Evenimentul a fost un spațiu de reflecție și acțiune în care experiențele locale au fost completate de exemple de bună practică din alte comunități ROMACT și a adus în localitate reprezentanți ai autorităților naționale, promotori ai unor modele de bună practică la nivel local și național în dezvoltare comunitară și educație

Programul ROMACT a **facilitat și colaborarea activa dintre diverse instituții la nivel local** (primărie, școală, etc), în vederea implementării strategiei de dezvoltare locale și a proiectelor menționate mai sus.

• SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT¹⁴

Programul ROMACT a sprijinit autoritățile locale în consolidarea capacității administrative și în facilitarea participării comunitare, cu scopul de a dezvolta soluții concrete pentru incluziunea cetățenilor aflați în situații de vulnerabilitate.

Pe lângă susținerea elaborării Planului Integrat de Intervenție și facilitarea atragerii de fonduri pentru înființarea Centrului de Zi „Maria”, programul a oferit autorităților locale asistență tehnică și sesiuni de formare în domenii esențiale precum:

- elaborarea unei strategii de dezvoltare locală bazate pe nevoi reale;
- managementul proiectelor cu finanțare europeană;
- identificarea surselor de finanțare și redactarea cererilor de finanțare.

De asemenea, Programul ROMACT a sprijinit orașul prin granturi mici, care au permis:

- îmbunătățirea condițiilor de sănătate publică în comunitățile marginalizate;
- realizarea unui trotuar de acces pietonal într-o zonă circulată, îmbunătățind siguranța și mobilitatea;
- renovarea unei străzi, contribuind la accesibilitatea și conectivitatea urbană.

Aceste intervenții, deși punctuale, au avut un impact direct asupra calității vieții în comunitate și au consolidat încrederea între cetățeni și autorități, pregătind terenul pentru proiecte mai ample și sustenabile.

• CUVINTE CHEIE

Facilitarea
comunicării

Sprijin în scrierea
de proiecte

Parteneriat între
instituții locale

• INTRODUCERE

La Miercurea Ciuc, intervenția Programului ROMACT a fost un factor determinant în dezvoltarea unui sistem de asistență socială structurat și eficient. În acest context, Programul ROMACT a oferit atât asistență tehnică, cât și sprijin metodologic administrației locale, contribuind la implementarea unui cadru instituțional robust, capabil să răspundă în mod eficient nevoilor sociale ale comunității.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Programul ROMACT a avut un rol esențial în **sprijinirea înființării Direcției de Asistență Socială (DAS) în cadrul Primăriei Miercurea Ciuc**, facilitând atât procesul de învățare continuă, cât și crearea unor rețele de colaborare între administrațiile locale. Prin intermediul programului, funcționarii primăriei Miercurea Ciuc au avut oportunitatea de a participa la o serie de întâlniri tematice, organizate în cadrul ROMACT, care s-au concentrat pe aspecte fundamentale ale asistenței sociale și gestionării comunităților vulnerabile. Aceste întâlniri au fost o platformă pentru schimburi de experiență, în care funcționarii au interacționat cu colegi din diverse colțuri ale țării, care le-au împărtășit lecțiile învățate din implementarea de soluții pentru grupuri vulnerabile, inclusiv romi.

Un aspect remarcabil al sprijinului acordat de Programul ROMACT a fost **facilitarea unei colaborări strânse între Primăria Miercurea Ciuc și Direcția de Asistență Socială din Sfântu Gheorghe**. Această colaborare interinstituțională a fost crucială, deoarece Direcția de Asistență Socială din Sfântu Gheorghe a furnizat informații și detalii tehnice esențiale pentru înființarea unui serviciu similar în Miercurea Ciuc. Acest schimb de bune practici și asistență tehnică a fost un factor determinant în succesul procesului de restructurare al DAS Miercurea Ciuc.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Local nr. 360/2023, a fost aprobată reorganizarea Direcției de Asistență Socială, aceasta urmând să funcționeze ca o entitate distinctă, cu personalitate juridică, subordonată Consiliului Local Miercurea Ciuc, începând cu data de 1 decembrie 2023. Această decizie a marcat un moment semnificativ în consolidarea structurii administrative locale, conferind DAS Miercurea Ciuc mai multă autonomie și capacitate de a răspunde la nevoile grupurilor vulnerabile din municipiu.

Deși procesul de înființare a Direcției a fost marcat de provocări considerabile, precum lipsa personalului specializat în domenii esențiale precum resurse umane, management financiar, achiziții publice și juridic, aceste dificultăți au fost abordate cu profesionalism de echipa locală. Creșterea responsabilităților și necesitatea unei gestionări eficiente a resurselor au reprezentat obstacole semnificative. Cu toate acestea, personalul implicat direct în sprijinirea grupurilor vulnerabile a recunoscut importanța înființării unei structuri specializate, care să permită intervenții mai rapide, coerente și sustenabile. Astfel, reorganizarea DAS Miercurea Ciuc a fost văzută ca o soluție esențială pentru îmbunătățirea capacității administrației locale de a implementa politici de asistență socială mai eficiente, în beneficiul celor mai defavorizate categorii sociale.

Programul ROMACT a sprijinit autoritățile din Miercurea Ciuc prin organizarea de sesiuni de formare pentru funcționarii publici, incluzând domenii precum managementul proiectelor sociale, accesarea fondurilor externe și implementarea de politici sociale coerente. Aceste sesiuni, împreună cu sprijinul direct acordat DAS-ului, au fost esențiale pentru dezvoltarea unei structuri administrative capabile să gestioneze eficient nevoile sociale ale comunității.

Sprijinul continuu al Programului ROMACT a permis, de asemenea, consolidarea relațiilor de colaborare între autoritățile locale și organizațiile non-guvernamentale, creând o rețea de sprijin diversificată pentru grupurile vulnerabile. Prin implementarea de mecanisme clare de gestionare a cazurilor sociale, DAS a fost dotată cu instrumentele necesare pentru a răspunde rapid și eficient cerințelor comunității.

Această intervenție subliniază, pe de o parte, importanța unui cadru instituțional bine definit și specializat în gestionarea problemelor sociale, iar pe de altă parte, valoarea colaborării între autoritățile locale, sprijinite de expertiza Programului ROMACT, în vederea dezvoltării unor soluții administrative eficiente și sustenabile pentru integrarea grupurilor vulnerabile.

- **SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT¹⁵**

Pentru că abordările anterioare ale autorităților locale față de grupurile vulnerabile, în special față de romi, se aflau încă în stadii incipiente, intervenția Programului ROMACT a avut rolul de a sprijini dezvoltarea unor soluții eficiente pentru integrarea acestora. Obiectivul principal al Programului ROMACT în acest context a fost acela de a familiariza funcționarii primăriei și ai Direcției de Asistență Socială (DAS) cu experiențele și bunele practici ale altor administrații locale care se confruntau cu provocări similare, precum și cu soluțiile aplicate cu succes în aceste cazuri.

În acest sens, activitățile desfășurate în cadrul Programului ROMACT s-au concentrat pe organizarea unor întâlniri și dezbateri între reprezentanții primăriei și ai altor autorități locale, în scopul de a facilita schimbul de experiență și de a prezenta soluțiile implementate de alte primării pentru a rezolva problemele grupurilor vulnerabile. Astfel, prin aceste sesiuni de formare și schimb de bune practici, funcționarii publici din Primăria municipiului au avut ocazia să înțeleagă mai bine complexitatea problemelor cu care se confruntă aceste comunități și să învețe despre abordările eficiente ale altor administrații locale în domeniul incluziunii sociale, reglementării și asistenței pentru romi.

Aceste activități s-au dovedit a fi esențiale pentru a construi o bază solidă de cunoștințe și instrumente necesare pentru implementarea unor politici eficiente de integrare a romilor, precum și pentru crearea unui cadru instituțional care să răspundă eficient nevoilor acestor comunități. În acest mod, Programul ROMACT a contribuit la dezvoltarea capacității administrației publice locale de a implementa soluții pentru integrarea socială și economică a grupurilor vulnerabile, facilitând în același timp un dialog deschis și constructiv între autoritățile locale și comunitățile marginalizate.

- **CUVINTE CHEIE**

**Sprijin în înființarea Direcției
de Asistență Socială
Miercurea Ciuc**

**Facilitarea schimbului de experiență cu
alte direcții de asistență socială din țară**

• INTRODUCERE

Agnita este un oraș din județul Sibiu, cu o populație de 7564 de locuitori, dintre care 1046 sunt romi. Aceștia trăiesc în 7 comunități, multe dintre ele aflate în ilegalitate.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Programul ROMACT în Agnita a fost un **exemplu de bună practică în ceea ce privește implicarea tinerilor din comunitățile de romi și nu numai, în activități de dezvoltare personală, educație non-formală și participare activă la viața comunității**. Un element cheie al succesului acestui program a fost utilizarea unor metode inovative și adaptate nevoilor și realităților locale, dar și sprijinul constant oferit de autoritățile locale și experți în domeniu.

Următoarele activități au fost relevante pentru dezvoltarea acestui sector:

- Schimbul de experiență și colaborarea intercomunitară - Una dintre cele mai valoroase componente ale programului a fost facilitarea schimbului de experiență între tinerii din Agnita și cei din alte localități din program, cum ar fi Râmnicu Sărat. Aceste întâlniri au permis tinerilor din Agnita să învețe unii de la alții, să-și împărtășească experiențele și să dezvolte abilități de colaborare intercomunitară. Astfel de activități sunt esențiale pentru a construi o rețea de tineri activi care să colaboreze pentru obiective comune și să își crească gradul de conștientizare a diverselor provocări sociale cu care se confruntă.
- Instruirea tinerilor în comunicare eficientă și media prin implicarea tinerilor în activitățile de comunicare și realizarea de materiale media. Tinerii au avut oportunitatea de a învăța tehnici de jurnalism comunitar, de a crea vloguri, articole și materiale video, documentând evenimentele programului și promovând inițiativele ROMACT. Aceasta nu doar că le-a oferit un set de competențe utile pe piața muncii, dar le-a și permis să își exprime ideile și să participe activ la viața comunității lor. De asemenea, implicarea lor în conferințele organizate de ROMACT la Piatra Neamț și Râmnicu Sărat a fost o oportunitate valoroasă de a-și exersa abilitățile de comunicare și de a învăța despre gestionarea proiectelor și implicarea tinerilor în dezvoltarea locală.
- Diversitatea activităților organizate pentru tineri în cadrul programului a fost esențială pentru a menține interesul acestora și pentru a le oferi o gamă largă de experiențe educaționale, culturale și recreative. Activitățile au fost concepute pentru a atrage tinerii printr-o combinație de divertisment și educație, promovând atât tradițiile culturale, cât și gândirea critică și spiritul de echipă. Astfel, 15 tineri romi și ne-romi au fost implicați activ pe parcursul anului 2024 în numeroase activități, dintre care:
 1. „Managementul proiectelor pentru tineri”, atelier derulat de Programul ROMACT
 2. Ateliere de comunicare și participare la evenimentele organizate de ROMACT la Râmnicu Sărat („Implicarea tinerilor în dezvoltarea locală – provocări, constrângeri și oportunități”) și Piatra Neamț („Copii în situații de vulnerabilitate – evaluări, probleme și soluții propuse”)
 3. Printr-un parteneriat activ între școală și primărie, la nivel local, elevii din Clubul de tineret Agnita au participat la ateliere de comunicare, și la promovarea evenimentelor culturale din orașul Agnita, în calitate de voluntari.

- Colaborarea cu autoritățile locale a reprezentat un alt factor esențial în succesul programului ROMACT, prin atitudinea deschisă și implicarea activă a primarului și a altor funcționari din primărie. Aceste persoane au fost fundamentale în sprijinirea și facilitarea activităților destinate tinerilor. Colaborarea strânsă cu autoritățile locale a contribuit nu doar la implementarea cu succes a activităților, dar și la integrarea tinerilor în viața comunității și în procesele decizionale locale.
- Oferirea de oportunități internaționale pentru tineri a deschis noi căi de colaborare internațională. Trei tineri din Agnita au participat la un seminar Erasmus dedicat proiectelor internaționale, această experiență contribuind la creșterea lor personală și profesională, oferindu-le o șansă de a explora noi culturi și de a dezvolta competențe necesare în lumea globalizată de astăzi.
- Implicarea tinerilor în proiecte de voluntariat, cum ar fi participarea la evenimente culturale din oraș și organizarea de evenimente pentru copii, a fost un element central în procesul de dezvoltare a unei culturi a participării active. Voluntariatul nu doar că a contribuit la dezvoltarea abilităților organizatorice și de leadership ale tinerilor, dar le-a și consolidat sentimentul de apartenență și responsabilitate față de comunitatea lor.

Programul ROMACT în Agnita a fost un model de bune practici în integrarea tinerilor în viața comunității, combinând educația, comunicarea, activitățile culturale și recreative cu participarea activă la procesul de dezvoltare locală. Diversitatea activităților, implicarea autorităților locale și colaborarea intercomunitară sunt elemente esențiale care pot fi replicate în alte comunități pentru a crea oportunități sustenabile de dezvoltare pentru tinerii din medii vulnerabile.

• SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT¹⁶

Unul dintre pilonii esențiali ai activităților ROMACT în Agnita a fost organizarea de cursuri și sesiuni de formare pentru funcționarii autorităților locale, axate pe managementul proiectelor de dezvoltare locală, accesarea fondurilor europene, achizițiile publice și managementul parteneriatelor. Aceste sesiuni au avut un impact semnificativ asupra capacității autorităților de a identifica surse de finanțare și de a implementa proiecte de infrastructură și servicii pentru comunități vulnerabile. Participanții au dobândit abilități esențiale pentru gestionarea eficientă a resurselor publice și pentru integrarea unor bune practici în administrarea proiectelor, contribuind astfel la creșterea profesionalismului în cadrul autorităților locale.

Pe lângă sprijinul acordat autorităților, ROMACT a realizat un eveniment dedicat comunității de romi din Agnita, **cu scopul de a promova și conserva meșteșugurile tradiționale rom** ca instrumente de dezvoltare locală. Aceste meșteșuguri, care includ activități precum fierăria, lăcătușeria, caldărarea cuprului, aurului și argintului, precum și prelucrarea lemnului (fabricarea de boluri, linguri, măști etc.), nu sunt doar o parte integrantă a patrimoniului cultural rom, dar reprezintă și surse importante de venit pentru multe familii din comunitățile de romi din regiune.

• CUVINTE CHEIE

Sprijinirea primăriei în
implicarea tinerilor în viața
comunității

Facilitarea schimbului de experiență cu
alți tineri

• INTRODUCERE

În localitatea Iernut, două comunități compacte de romi sunt localizate în satele Cipău și Horea, fiecare confruntându-se cu provocări semnificative în ceea ce privește accesul la infrastructură și servicii esențiale. În satul Cipău, situația infrastructurală este extrem de precară, având în vedere că drumurile nu sunt asfaltate, iar accesul la rețele de apă și canalizare este limitat sau chiar inexistent. De asemenea, infrastructura de sănătate este situată la o distanță considerabilă de comunitate, ceea ce creează dificultăți suplimentare pentru locuitori în a accesa servicii medicale de bază. Aceste deficiențe infrastructurale contribuie semnificativ la menținerea unor condiții de viață sub standardele minim necesare pentru sănătatea și bunăstarea locuitorilor.

• ELEMENTE DE BUNĂ PRACTICĂ

Orașul Iernut reprezintă un exemplu concludent al modului în **care Programul ROMACT poate facilita procese complexe de transformare locală, prin creșterea capacității administrative, mediere socială și sprijin concret pentru proiecte cu impact major.**

Unul dintre cele mai relevante momente în cadrul colaborării a fost **situația tensionată generată de intenția autorităților locale de a alocă un teren pentru construirea de locuințe sociale în proximitatea cartierelor locuite de populația majoritară.** Înainte de aprobarea Hotărârii Consiliului Local, cetățeni din oraș au anunțat proteste față de această decizie. La solicitarea primarului, echipa ROMACT a intervenit pentru a media situația și a facilitat un dialog constructiv între autorități și protestatari. În urma acestor discuții, proiectul a fost înțeles, acceptat și aprobat de Consiliul Local, fiind ulterior depus spre finanțare.

Rezultatul acestui efort este impresionant: prin fonduri europene (Axa 13.1 – POR 2014-2020) și fonduri naționale (Legea 114/1996), Iernut a reușit să atragă aproximativ 5 milioane de euro pentru **construcția a 6 blocuri de locuințe sociale**, destinate familiilor marginalizate. Este una dintre cele mai mari investiții de acest tip realizate în cadrul unei localități ROMACT, reprezentând un model de succes ce poate fi replicat în alte comunități. Intervenția este cu atât mai importantă cu cât beneficiarii acestor locuințe sunt cetățeni romi evacuați în urma unei hotărâri judecătorești din 2016.

Dar sprijinul ROMACT nu s-a limitat la acest proiect. Programul a contribuit la structurarea **unei viziuni coerente de dezvoltare incluzivă**, care s-a concretizat prin:

- Investiții în infrastructură în cartierul Cipău: cadastrare, racordare la rețelele de apă și canalizare, asfaltare de drumuri – toate contribuind la creșterea calității vieții;
- Acces sporit la educație printr-un parteneriat local care a permis implementarea programului „Școală după școală”, cu efecte directe asupra reducerii abandonului școlar;
- Micro-granturi în perioada pandemiei de COVID-19, utilizate pentru achiziția de echipamente de protecție, sprijinind sănătatea comunităților vulnerabile;
- Instalarea iluminatului public și asigurarea unei mese calde pentru elevi – intervenții esențiale pentru siguranța și bunăstarea copiilor;
- Măsuri de sprijin social, precum înlocuirea amenzilor cu măsuri educaționale, distribuirea de ajutoare pentru încălzire și instalarea a 20 de toalete ecologice;
- Evenimente de celebrare a Zilei Internaționale a Romilor, care au contribuit la recunoașterea și valorizarea identității rome în viața publică locală.

- **SCURTĂ DESCRIERE A INTERVENȚIEI ROMACT¹⁷**

Un element esențial al programului ROMACT a fost asistența tehnică acordată primăriei Iernut, care a inclus sesiuni de formare destinate funcționarilor locali. Aceste cursuri au vizat dezvoltarea unor competențe cheie în gestionarea proiectelor, accesarea fondurilor europene, și administrarea eficientă a resurselor publice.

Sprijinul oferit de ROMACT a fost și de natură strategică, facilitând identificarea unor surse de finanțare și întocmirea de proiecte care să vizeze în mod direct problemele legate de locuire, infrastructură, și accesul la servicii esențiale. Astfel, primăria a putut accesa fonduri europene care au fost utilizate pentru proiecte ce au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de trai ale comunităților vulnerabile, în special în zonele cu un procent mare de romi.

Un alt aspect remarcabil al intervenției ROMACT în Iernut a fost sprijinul acordat autorităților locale în promovarea unui dialog deschis și constructiv cu comunitățile vulnerabile. Programul a facilitat un proces de participare activă a cetățenilor la dezvoltarea proiectelor, asigurându-se că soluțiile adoptate răspund nevoilor și așteptărilor acestora. Astfel, prin implicarea directă a comunității, proiectele au fost mai bine adaptate realităților locale și au avut o eficiență sporită.

Prin aceste acțiuni, ROMACT a demonstrat că o colaborare strânsă între autoritățile locale, organizațiile externe și comunitățile vulnerabile poate duce la rezolvarea unor probleme complexe și la îmbunătățirea semnificativă a condițiilor de trai ale acestora. Programul a contribuit astfel la creșterea capacității primăriei Iernut de a gestiona și implementa proiecte de dezvoltare locală, având un rol crucial în reducerea excluziunii sociale și economice a comunităților vulnerabile.

- **CUVINTE CHEIE**

**Accesarea de fonduri pentru
îmbunătățirea infrastructurii și a locuirii**

**Cooperare foarte bună între toți actorii
locali**

CONCLUZII

Comunitățile de romi din România au fost, de-a lungul decadelor, expuse unui proces continuu de marginalizare socială și economică. Aceste comunități se confruntă cu provocări majore în accesul la servicii de bază, precum educația, sănătatea și infrastructura, iar lipsa resurselor financiare și a unui cadru instituțional eficient agravează aceste probleme. În acest context, dezvoltarea unor strategii care să sprijine aceste comunități este esențială pentru promovarea incluziunii sociale și îmbunătățirea calității vieții. Programul ROMACT, implementat în România, s-a dovedit a fi un model de succes, demonstrând că, prin voință politică, prin colaborare între autoritățile locale și membrii comunităților dezavantajate, precum și prin accesarea de fonduri europene, se pot realiza progrese semnificative în direcția dezvoltării comunităților de romi. Acest program a fost conceput pentru a sprijini autoritățile locale în identificarea și implementarea soluțiilor adecvate pentru problemele cu care se confruntă aceste comunități vulnerabile.

Ceea ce a făcut ca programul ROMACT să fie atrăgător pentru autoritățile locale a fost capacitatea lui de a se adapta la nevoile locale și abordarea dezvoltării locale văzută ca un proces care trebuie bine documentat și programat, nu ca un proces redus la intervenții disparate, în funcție de resursele umane și financiare disponibile.

- VOCILE ACTORILOR LOCALI**

„Am învățat să construim un plan pornind de la oameni, nu doar de la cifre.”

primar, localitate ROMACT

„Am văzut cum o comunitate demoralizată devine un partener activ.”

facilitator ROMACT

„Pentru prima dată am simțit că cineva ne ascultă și chiar face ceva.”

lider comunitar rom

- **Concluzii referitoare la elementele care au contribuit la succesul programului:**

1. Adaptabilitatea la diversitatea factorilor socio-economici: Analizând contextul socio-economic al comunităților defavorizate, se observă că situația acestora este influențată de o serie de factori istorici, demografici și economici care complică procesul de integrare. Fiecare comunitate de romi are particularitățile sale, iar factorii care contribuie la sărăcia acestor grupuri sunt adesea adânciți de lipsa unui acces adecvat la educație, infrastructură și servicii publice. De asemenea, lipsa unui cadru instituțional eficient și a unei coordonări între actorii relevanți din administrația publică și organizațiile locale contribuie la perpetuarea acestor disfuncționalități. Programul ROMACT a luat în calcul toate aceste premise.

2. Voința politică și angajamentul autorităților locale: Un element central al succesului programului ROMACT este voința politică a autorităților locale. Chiar și în fața unor provocări economice și structurale semnificative, administrațiile locale care au avut voința de a acționa, au reușit să genereze schimbări importante. Programul a demonstrat că, atunci când există angajament din partea autorităților locale, este posibil să se creeze condiții favorabile pentru dezvoltarea comunităților de romi, iar acest lucru poate fi realizat prin utilizarea eficientă a fondurilor existente, accesarea fondurilor structurale și implementarea de strategii de dezvoltare locală.

3. Accesul la fonduri europene și utilizarea eficientă a acestora: Un alt aspect semnificativ al programului ROMACT a fost creșterea capacității autorităților locale de a accesa fonduri europene destinate dezvoltării infrastructurii și îmbunătățirii condițiilor de viață ale comunităților vulnerabile. Fondurile europene reprezintă o resursă esențială pentru dezvoltarea locală, dar accesarea acestora necesită cunoștințe tehnice și administrative avansate, ceea ce face ca sprijinul extern, precum cel oferit de ROMACT, să fie crucial. Este evident că, pentru a rezolva problemele fundamentale ale comunităților, nu este necesar să se depună investiții financiare mari, dar o gestionare eficientă a resurselor disponibile poate aduce schimbări semnificative.

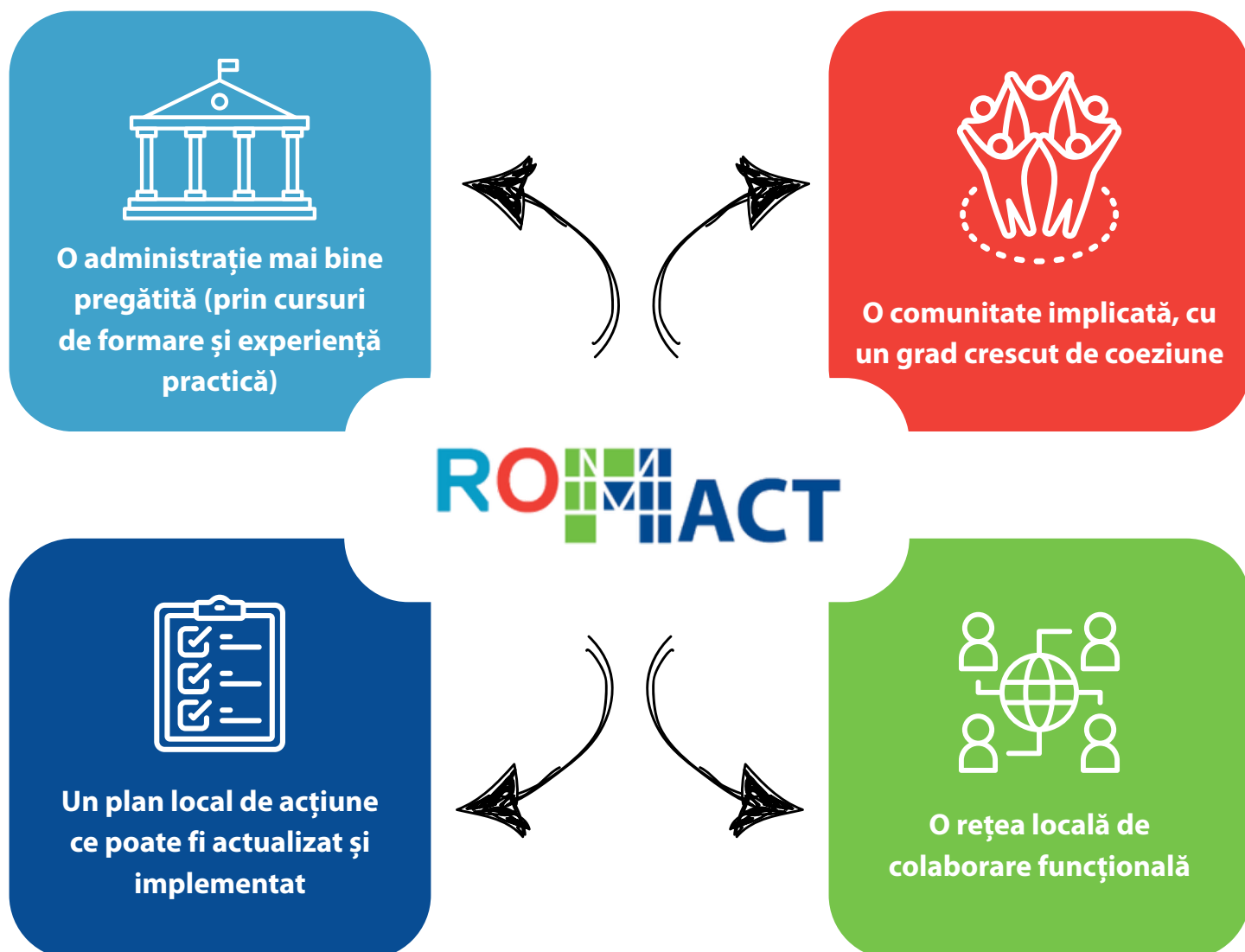
4. Abordarea colaborativă ca fundament al dezvoltării: Programul ROMACT pune un accent deosebit pe colaborarea între autoritățile locale, organizațiile non-guvernamentale și comunitățile vulnerabile, un aspect care a fost esențial în implementarea de proiecte eficiente. Colaborarea continuă la nivel local a permis nu doar identificarea nevoilor specifice ale comunității, dar și implicarea activă a acesteia în procesul decizional. Astfel, dezvoltarea comunităților de romi nu poate fi realizată doar prin intervenții externe, ci și prin consolidarea unui parteneriat solid între toate părțile implicate în procesul de dezvoltare locală. Această abordare bazată pe dialog și sprijin reciproc a fost fundamentală în construirea unui cadru favorabil schimbării și a fost un element central al succesului programului.

5. Replicabilitatea modelului și transferabilitatea bunelor practici: Un alt aspect important al programului ROMACT este posibilitatea de replicare a modelelor de succes implementate în diferite localități. Ghidul de intervenție și materialele de suport oferite de ROMACT sunt resurse valoroase, accesibile autorităților locale din întreaga țară. Astfel, experiențele și bunele practici acumulate pot fi preluate și adaptate în alte comunități, contribuind la dezvoltarea unui cadru generalizat de intervenție în domeniul dezvoltării comunităților de romi. Acest aspect face ca programul ROMACT să nu fie doar un proiect izolat, ci un exemplu de bună practică ce poate fi aplicat într-o varietate de contexte și localități din România.

6. Sustenabilitatea intervențiilor și integrarea în politici publice: Programul ROMACT a demonstrat că soluțiile implementate pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților de romi pot fi sustenabile pe termen lung dacă sunt integrate în strategiile și politicile publice locale. De la infrastructura de bază până la accesul la educație și sănătate, intervențiile trebuie să fie parte dintr-o abordare holistică și integrată care să asigure nu doar rezultate imediate, dar și o dezvoltare continuă. Astfel, succesul programului poate fi considerat un exemplu de integrare a problemelor sociale în politica locală, contribuind la crearea unui cadru mai echitabil și mai accesibil pentru toate categoriile de populație.

Programul ROMACT a demonstrat că prin voință politică, colaborare locală și accesarea fondurilor locale, naționale și europene, comunitățile de romi pot beneficia de soluții viabile pentru îmbunătățirea condițiilor de trai. Abordarea integrată și sustenabilă a acestui program oferă un cadru model de intervenție care poate fi adaptat și aplicat în diverse contexte locale, având un impact pozitiv asupra incluziunii sociale și economice a acestor grupuri vulnerabile.

CE A RĂMAS DUPĂ INTERVENȚIA ROMACT

Evaluarea problemelor și nevoilor comunităților/zonelor locuite de populația de romi care se pot rezolva cu finanțare de la bugetul local, conform legislației în vigoare

• **SERVICII PUBLICE GENERALE - BUDGET CHAPTER: CAPITOL BUGETAR: AUTORITĂȚI PUBLICE ȘI ACȚIUNI EXTERNE**

(dacă este necesar bifați cu X căsuța corespunzătoare)

Numele străzii	Număr total de locuințe	Număr de locuințe fără acte de proprietate	Figurează în PUG		Figurează în PUZ		Figurează în PUD		Figurează în Registrul agricol	
	NUMĂR	NUMĂR	DA	NU	DA	NU	DA	NU	DA	NU

• **APĂRARE, ORDINE PUBLICĂ ȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ - CAPITOL BUGETAR: ORDINE PUBLICĂ ȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ**

Poliție comunitară		DA	NU
1	În comunitate este necesar polițist local?		
2	Credeți că este necesar să existe polițist local de etnie romă?		
3	Număr de posturi de polițist local necesare în comunitate		
4	Altele		

• **CHELTUIELI SOCIAL-CULTURALE - CAPITOL BUGETAR: ÎNVĂȚĂMÂNT**

Copii	Numărul
Copii care merg la școală	
Copii romi care merg la școală	
Copii care merg la grădiniță	
Copii romi care merg la grădiniță	

Școală cu pondere importantă de elevi romi (bifați cu X căsuța corespunzătoare):

Numele și/sau Număr Școlii cu pondere importantă de elevi romi	Școala are angajat mediator școlar?		Procent estimativ elevi romi	Studii de fezabilitate și proiecte tehnice necesare		Reparație capitală necesară		Reparații curente necesare		Dotare școală mobilier, echipamente logistică etc.	
	Da	Nu		Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu

Grădiniță cu pondere importantă de copii romi (bifați cu X căsuța corespunzătoare):

Numele și/sau Număr Grădiniță cu pondere importantă de copii romi	Procentaj estimativ de copii romi	Studii de fezabilitate și proiecte tehnice necesare		Reparație capitală necesară		Reparații curente necesare		Dotare școală cu mobilier, echipamente, logistică etc.	
		Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu

• **CHELTUIELI SOCIAL-CULTURALE - CAPITOL BUGETAR: SĂNĂTATE**

Dispensar medical care deservește și comunitățile/zonile locuite de romi						DA		NU	
1	În localitate există dispensar medical care deservește și comunitatea de romi?								
2	La ce distanță se află comunitatea de romi de dispensarul medical? (in Km)								
3	Exista mediator sanitar?								
Dispensar medical care deservește și comunitățile/zonile locuite de romi (punct medical, cabinet medical etc. aflat în administrarea autorității locale)	Studii de fezabilitate și proiecte tehnice necesare (bifați cu X căsuța corespunzătoare)		Reparație capitală necesară (bifați cu X căsuța corespunzătoare)		Reparații curente necesare (bifați cu X căsuța corespunzătoare)		Dotare dispensar medical cu mobilier, echipamente medicale, logistică etc.		
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	

• **CHELTUIELI SOCIAL-CULTURALE - CAPITOL BUGETAR: CULTURĂ, RECREERE ȘI RELIGIE**

Viața culturală a localității

Spațiu cultural care deservește și comunitățile/zonile locuite de romi (cămin cultural, casă de cultură etc. aflat în administrarea autorității locale)	Studii de fezabilitate și proiecte tehnice necesare (bifați cu X căsuța corespunzătoare)		Reparație capitală necesară (bifați cu X căsuța corespunzătoare)		Reparație curentă necesară (bifați cu X căsuța corespunzătoare)		Dotare spațiu cultural cu mobilier, echipamente instrumente muzicale, logistică etc.	
	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu

Activități culturale specifice populației de romi, necesar a se desfășura (bifați cu X căsuța corespunzătoare)		DA	NU
1	Sărbătoarea etniei romilor și Ziua internațională a romilor (08 aprilie)		
2	Ziua holocaustului		
3	Târg de arte și meserii tradiționale		
4	Festival folcloric		
5	Concurs de creație		
6	Tabără culturală		
7	Alte activități culturale		
Servicii recreative si sportive		DA	NU
1	În comunitate există parc de joacă, recreere?		
2	În comunitate există zone verzi?		
3	În comunitate există baze sportive?		
4	Alte activități recreative		

• **CHELTUIELI SOCIAL-CULTURALE - CAPITOL BUGETAR: ASIGURĂRI ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ**

Protecție socială/Ajutoare sociale (bifați cu X căsuța corespunzătoare)		Număr
1	Familii de etnie romă identificate că nu au dosar de ajutor social (Legea 416/2001 privind asigurarea venitului minim garantat) deși s-ar încadra legal	
2	Persoane singure identificate că nu au dosar de ajutor social (Legea 416/2001 privind asigurarea venitului minim garantat) deși s-ar încadra legal	
3	Locuințe ale romilor care necesită ajutoare de urgență pentru mici reparații	
4	Familii de etnie romă care necesită înscrierea la cantina de ajutor social existentă în localitate (dacă există cantină)	
5	Asistența socială în caz de boli și invalidități (specificați numărul de cazuri care nu au dosar)	
6	Altele (persoane fără adăpost, vârstnici care necesită sprijin etc.)	

• **SERVICII ȘI DEZVOLTARE PUBLICĂ, LOCUINȚE, MEDIU ȘI APE - CAPITOL BUGETAR: LOCUINȚE, SERVICII ȘI DEZVOLTARE PUBLICĂ**

	Dezvoltarea sistemului de locuințe	NUMĂR
1	Locuințe în care locuiesc romii	
2	Achiziții teren necesar pentru construirea de locuințe sociale pentru romi	
3	Suprafața de teren necesară a se achiziționa pentru construcția de locuințe sociale (in mp)	
4	Achiziții locuințe sociale necesare pentru populația de romi	
5	Studii și proiecte necesare pentru construcția de locuințe sociale	
6	Construcție de locuințe sociale pentru romi	
7	Locuințe sociale care necesită reabilitări și reparații capitale urgente	
8	Locuințe sociale care necesită renovări și reparații curente	
9	Locuințe sociale care ar fi necesar de construit în raport cu numărul de familii	
10	Locuințe sociale neracordate la rețeaua existentă de energie termică	
11	Blocuri care necesită reabilitare termică (dacă există)	
12	Blocuri care necesită reabilitări și reparații capitale urgente	
13	Blocuri de locuințe sociale care ar fi necesare de construit în raport cu numărul de familii de romi	
14	Alte lucrări de investiții necesare la locuințele existente la locuințele sociale existente	
	Alimentare cu apă si amenajări hidrotehnice	NUMĂR
1	Locuințe individuale neracordate la rețeaua de apă potabilă	
2	Locuințe sociale neracordate la rețeaua de apă potabilă	
3	Studii și proiecte necesare pentru construcția sistemului de alimentare cu apă și amenajări hidrotehnice (în funcție de stradă)	
4	Locuințe ale romilor neracordate la rețeaua de canalizare	
5	Locuințe sociale neracordate la rețeaua de canalizare	

		LUNGIME (In KM)
6	Rețea de apă necesară a se construi în comunitate	
7	Rețea de apă necesară a se reabilita în comunitate	
8	Rețea de colectare, canalizare și evacuare a apelor pluviale necesară a se construi în comunitate	
9	Rețea de colectare, canalizare și evacuare a apelor pluviale necesar a se reabilita în comunitate	
	Iluminat public și electrificări rurale	NUMĂR
1	Locuințe sociale ale romilor neracordate la rețeaua de energie electrică	
2	Locuințe sociale ale romilor neracordate la rețeaua de energie electrică	
3	Străzi unde nu există rețea de iluminat public	
4	Studii și proiecte necesare pentru racordarea la iluminatul public	
		LUNGIME (In KM)
5	Rețea de iluminat public necesară a se construi în comunitate	
6	Rețea de iluminat public necesară a se reabilita în comunitate	
7	Rețea de energie electrică necesară a se construi în comunitate	
	Alimentare cu gaze naturale in localitati	NUMĂR
1	Locuințe individuale neracordate la rețeaua existentă de gaz metan	
2	Locuințe sociale neracordate la rețeaua existentă de gaz metan	
		LUNGIME (In KM)
3	Rețea de gaz metan necesară a se construi în comunitate	
	Alte servicii in domeniile locuintelor, serviciilor si dezvoltarii comunale	

• **SERVICII ȘI DEZVOLTARE PUBLICĂ, LOCUINȚE, MEDIU ȘI APE - CAPITOL BUGETAR: PROTECȚIA MEDIULUI**

	Salubritate și gestiunea deșeurilor	NUMĂR
1	Număr necesar de locuințe pentru a beneficia de serviciul de salubritate	
	Canalizarea și tratarea apelor reziduale	LUNGIME (In KM)
1	Rețea de canalizare a apelor uzate necesară a se construi în comunitate	
2	Rețea de canalizare a apelor uzate necesară a se reabilita în comunitate (în Km)	

• **CAPITOL BUGETAR: ACȚIUNI GENERALE ECONOMICE, COMERCIALE ȘI DE MUNCĂ**

	Prevenirea și combaterea inundațiilor și ghețurilor	LUNGIME (In KM)
1	Lucrări necesare pentru prevenirea inundațiilor pe străzi din care:	
	o diguri	
	o taluzări	
	o desecări	
	o drenări	
	o altele	

• **CAPITOL BUGETAR: COMBUSTIBILI ȘI ENERGIE**

	Energie termică	NUMĂR
1	Locuințe individuale neracordate la rețeaua de distribuție a energiei termice	
2	Locuințe sociale neracordate la rețeaua de distribuție a energiei termice	
3	Studii și proiecte necesare pentru construcția sistemului de distribuție a energiei termice (în funcție de stradă)	
		LUNGIME (In KM)
4	Rețea de distribuție a energiei termice necesară a se construi sau reabilita în comunitate	
5	Rețea de distribuție a energiei termice necesară a se reabilita în comunitate	

• **CAPITOL BUGETAR: TRANSPORTURI**

Pe drumurile care merg către comunitățile/zonile locuite de romi ajung (bifați cu X căsuța corespunzătoare)	Ușor	Greu	Foarte greu	Imposibil atunci când plouă	Nu exista
Mijloacele de transport în comun					
Salvarea					
Mașina de pompieri					
Mașina pentru elevi					
Altele					

Completați numele străzii și în funcție de clasificare bifați cu <u>X</u> o singură variantă									
Numele străzii		Comunal drum	Drum vicinal	Stradă de categori a I din mediul urban	Stradă de categori a II din mediul urban	Stradă de categori a III din mediul urban	Stradă de categori a IV din mediul urban	Drum de interes județean	Drum de interes național
Total		Total	Total	Total	Total	Total	Total	Total	Total

Numele străzii		Lungime totală stradă (în m)	Lăţime stradă (în m)	Caracteristica străzii Bifaţi cu X o singură variantă					
				De pământ	Pietruit		Asfaltat		
					Necesită pietruire	Necesită asfaltare	Necesită reparaţii	Nu necesită reparaţii	Necesită asfaltare
1	Transport rutier							NUMĂR	
	Studii şi proiecte necesare pentru transport rutier								
	Autobuz necesar pentru a merge către comunitate								
2	Drumuri si poduri							NUMĂR	
	Reparaţii curente necesare pentru drumuri								
	Reparaţii curente necesare pentru poduri								
	Studii şi proiecte necesare pentru construcţia de drumuri şi poduri								
3	Transport in comun							NUMĂR	
	Transport subvenţionat gratuit necesar pentru elevi si studenţi proveniţi din familii cu venituri mici								
	Studii şi proiecte necesare pentru transport in comun								
4	Străzi							KILOMETRI	
	Reparaţii necesare pentru străzi asfaltate								
	Pietruiri necesare străzi								
	Modernizări necesare pentru străzi (asfaltări drumuri)								
	Realizări trotuare necesare								
5	Alte cheltuieli în domeniul transporturilor								